

VOEKS NIEUWS

MAANBLAD VAN DE VERENIGING VAN OUD-EMPLOYÉ'S DER "KONINKLIJKE/SHELL"

NR.5
MEI 2018

WWW.VOEKS.NL

SXSW FESTIVAL

45 JAAR VOEKSLID

PRIVACY

VOEKSNIEUWS

Officieel orgaan van de Vereniging van Oud-Employés der 'Koninklijke/Shell' 68e jaargang, nr. 05, mei 2018

Kopij inleveren

De kopij voor het volgende nummer 06-2018 dient uiterlijk vrijdag 4 mei 2018 door de redactie te zijn ontvangen. De kopij voor het daaropvolgende nummer 07/8-2018 moet uiterlijk vrijdag 1 juni 2018 binnen zijn. Inzendingen uitsluitend per e-mail aan: redactie@voeks.nl

Redactie

Marieke van Bork, Oscar Franse, Eef Hummel, Geert Kamphuis, Chris Whincup, Henny Zwaan.

Met medewerking van:

Anton Barendregt, Ank Herstel, Tom Reijers, Ton van Seters, Peter Visser, Pim Visser, Rinus Vlugter, Jan Westerduin.

Design

Shell Brand Centre of Excellence - Creative Solutions, Den Haag

Druk

Tuijtel, Hardinxveld – Giessendam
Oplage 12.500

© 2018 Voeks

De redactie behoudt zich het recht voor aangeboden kopij in te korten of aan te passen. Voor het geheel of gedeeltelijk overnemen of bewerken van artikelen uit dit blad is toestemming van de redactie vereist.

VOEKS LEDENADMINISTRATIE

Bureau Voeks

Postbus 162
2501 AN Den Haag
Voor informatie bereikbaar op maandag t/m donderdag tussen 9 en 12 uur.
Tel.: +31 (0)70 377 23 71
Bankrek.nr.: NL14 INGB 0000 0405 08
E-mail: bureau@voeks.nl

Wijzigingen in adres, e-mailadres, telefoonnummers, burgerlijke staat en gegevens partner bij voorkeur melden via het contactformulier op de Voeks website: www.voeks.nl/contact

VOEKS WEBSITE

www.voeks.nl

SHELL PENSIOENFONDS

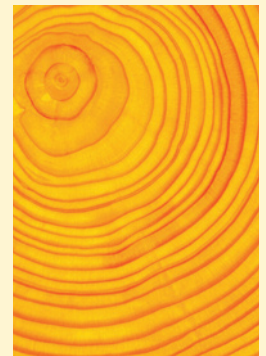
Tel.: +31 (0)88 462 34 56
Website: www.shellpensioen.nl

Foto omslag: Danny Touw

Skyline Rotterdam bij avond.

SHELL PENSIOENBUREAU en VERANTWOORDINGSORGAAN

Omdat het onderwerp aftrek van parallelle pensioenen veel vragen oproept heeft het Verantwoordingsorgaan hierover een nadere toelichting gevraagd aan SSPF. Met name de aftrek van Britse staatspensioenen heeft de aandacht in verband met de huidige wisselkoersontwikkeling van het Britse pond ten opzichte van de euro. Meer hierover op de website www.voeks.nl en in het volgend Voeksnieuws.

OPROEP REUNIE SHELL BEVEILIGING

Aad Lagarde is op zoek naar oud-collega's van de afdeling 'Beveiliging' van de Shell locaties Moerdijk en Pernis. Voor een te houden reünie heeft hij al zestig collega's benaderd.

De reünie vindt plaats op 29 september 2018 in hotel-restaurant De Sluiskop, Pastoriedijk 325, 3195HD Pernis en duurt van 11.00 tot 17.00 uur. Geïnteresseerde oud-collega's van wie hij geen adres heeft, maar die graag mee willen doen, kunnen zich melden bij Aad; tel. 010-5017454 of e-mail aadernalagarde@upcmail.nl. U bent van harte welkom.

INHOUD

PAGINA

Voorwoord Jaarverslag 2017	3	Column/Golftoernooi	11
Pensief	3	Druiven en Wijnen	12
Bijzonder jubileum	4	Vrouwen bij Shell	14
In alle staten	5	Bezienswaardigheden	15
Perikelen	6	Regionieus	16
Boekbespreking	7	Personalia	22
Globetrotter	8	Bridge	23
Hoezo Geraniums	10	Puzzel	24

VOORWOORD VOEKS JAARVERSLAG 2017

HAN KOOY, VOORZITTER VOEKS

De vorig jaar ingezette toename van ons ledenbestand heeft zich het afgelopen jaar voortgezet, met name in de tweede helft van het jaar. Uiteraard speelde de verdere vermindering van het personeelsbestand van Shell hierin een rol, maar er zijn meer factoren. De Voeks/ZK collectiviteit voor zorgverzekeringen, met hoge korting op de (aanvullende) premies, is voor bepaalde groepen leden (degenen die niet meer in het Shell/ZKA collectief zitten) zeker interessant en steeds meer leden hebben dit inmiddels ontdekt.

Belangrijk is ook dat het Shell Pensioenfonds een substantieel deel van zijn administratieve taken, die door het Shell Pensioenbureau Nederland werden uitgevoerd, per 1 januari 2018 heeft uitbesteed aan Achmea Pensioen Services. Dit heeft gevolgen voor Voeks. Door nieuwe Europese Privacy wetgeving die medio 2018 van kracht wordt, is het verstrekken en uitwisselen van persoonsgegevens niet gemakkelijker geworden. Een klein team van Voeks en het Shell Pensioenbureau heeft zich afgelopen jaar ingespannen om Voeks zo min mogelijk nadelige gevolgen te laten ondervinden van deze uitbesteding annex gewijzigde EU Privacy wetgeving. Wel is het zo dat vanaf 2018 alleen leden Voeksnieuws zullen ontvangen.

De acht vertegenwoordigers van de gepensioneerden in het Verantwoordingsorgaan werken tot volle tevredenheid samen met het Shell Pensioenfonds. Men doet hierover geregeld verslag in het Voeksnieuws. De twee uit de Voeks gelederen afkomstige leden in het bestuur van het Shell Pensioenfonds doen goed gemotiveerd hun werk.

Op het landelijke, politieke pensioenfront heerst nog immer geen rust. In het Regeerakkoord staan enkele paragrafen over pensioenen maar de concrete invulling zal nog veel discussie en overleg van alle betrokkenen vergen. Voeks tracht door haar lidmaatschap van de (landelijke) KNVG haar invloed aan te wenden.

Vele gebruikelijke activiteiten vonden ook dit jaar plaats: het golftoernooi, lezingen, wandelingen, bezoeken aan musea en andere bezienswaardigheden. Als geregeld lezer van het Regionieuws in ons blad (of op de website) krijgt u een goede indruk van deze activiteiten.

En natuurlijk zijn er complimenten voor de redactie van Voeksnieuws. In dit blad leest u niet alleen zaken die specifiek des Voeks zijn, maar ook interessante verhalen over boeken, aardbevingen, zonsverduisteringen, reizen, etc.

De Landelijk Coördinator Welzijnswerk is nog steeds doende samen met de Regio-coördinatoren het Welzijnswerk aan een grondige herziening te onderwerpen. De themadagen werden afgelopen jaar door de deelnemers in hoge mate geapprecieerd. Vrijwilligers als contactpersoon zijn uiteraard nog steeds welkom. Dit voor velen bevredigende werk maakt Voeks uniek onder verenigingen van gepensioneerden in Nederland.

Al met al kunnen we terugkijken op een wederom uitstekend Voeksjaar.

Wilt u het gehele Jaarverslag 2017 lezen, ga dan naar de Voeks website of vraag het aan bij het Bureau Voeks. VI

DE KOFFIE WAS PRIMA

PENSIEF

Echte taalliefhebbers die met elkaar praten, daar gaat niets boven. Iemand hoeft maar wat te zeggen, of de anderen slaan al aan het discussiëren over de vorm van het zojuist te berde gebrachte, en dat zet dan een machinerie in gang van steeds meer commentaar op steeds meer commentaar.

Zo zat ik onlangs in een koffiehokje dat beweerde 'de beste koffie van de campus' te hebben. Het gesprek kwam op het woord prima. Van Dale beweert dat het 'eerste, fijnste, voornaamste' betekent en 'vandaar uitstekend, bijzonder goed'. Als voorbeeld geeft het woordenboek zelfs nog het zinnetje: *'De koffie is prima.'*

Maar wij waren het erover eens dat 'prima koffie' helemaal niet zulke uitstekende koffie is. Wanneer je pretendeert de beste koffie te serveren, ben je waarschijnlijk minder blij met deze kwalificatie dan met: *'De koffie is goed.'*

Prima betekent in het moderne Nederlands iets als 'er is weinig tegen in te brengen'; erg jubelend is het niet. Zelfs het, toch ook niet overdreven uitbundige, goed is normaliter positiever.

Het woordenboek Van Dale Hedendaags Nederlands, een uittreksel van Van Dale dat gratis geraadpleegd kan worden op de website vindt 'uitmuntend' zelfs een goede vertaling. Dat is echt overdreven. Je kunt natuurlijk van positieve kwalificaties altijd 'uitmuntend' maken door een bepaalde, uitroep-achtige intonatie:

'De koffie is prima!'

'De koffie is goed!'

Maar daar is het de intonatie die als versterker werkt. Zelfs een nog wat gematigder kwalificatie als oké kan er ineens enthousiast van worden: *'De koffie is oké.'*

Met een neutrale intonatie heeft prima de oorspronkelijke betekenis 'op de eerste rang' volledig verloren, besloten wij. En toen kwamen we erachter dat de bazen van de koffietent hun koffie lekker vonden, de lekkerste zelfs. Waar past dat in het rijtje? VI

ZEVENTIG JAAR GETROUWD VIJFENVEERTIG JAAR VOEKSLID

WILMA EN TON VAN SETERS, VOEKSREGIO ARNHEM

Teun en Janna Bruin vierden afgelopen 29 maart dat ze 70 jaar getrouwd zijn en al 45 jaar lid van Voeks!

Als we hen op 6 maart een bezoek brengen en Teun aan het woord laten over zijn werk bij Shell haalt hij zijn Voeks lidmaatschapskaart van 6 maart 1973 tevoorschijn en vertelt dat het vandaag een heel bijzondere dag is (wat toevallig dat we precies vandaag langskomen).

Hij is in Scheveningen geboren en had passie voor de zeevaart. Zijn opa voer op een vissersschip en zijn vader stuurde hem op 20 augustus 1933, op 10-jarige leeftijd, met opa mee, om hem te laten beleven hoe zwaar werken op zo'n schip is. Teun verheugde zich op die reis maar helaas voeren zij op een rots en moest hij door reddingswerkers naar land gebracht worden. Toch wilde hij graag naar de zeevaartschool.

Helaas brak door de dreiging van oorlog een slechte tijd aan. Teun kon tijdens de oorlog alleen naar de M.U.L.O. om onderwijs te volgen. Zijn vader werd in 1941 doodgeschoten, op een schip. Zijn moeder bleef met drie kinderen achter. Teun moest dus gaan meewerken voor de kost en kon pas vele jaren later naar de zeevaartschool.

In 1946 nam hij na een tip van een oom contact op met Shell Den Haag. Als kapitein bij de Shell vloot in Curaçao wist die als geen ander dat daar personeel nodig was. Teun stapte zonder afspraak het hoofdkantoor in en werd nog dezelfde week aangenomen. Hij was in dit tijd nog niet getrouwd maar kende Janna wel. Ze trouwden in 1948 toen hij met verlof kwam, Janna mocht daarna mee naar Curaçao. Teun bleef iets meer dan een jaar varen. Hij heeft eerst bij de administratie, het transport en RAF gewerkt, en werd na een aantal jaren gevraagd om als productiechef bij de raffinaderij te komen werken. Inmiddels waren er ook kinderen geboren, dus dan is een baan aan de wal prima. Hij ging tijdens een reorganisatie in 1973 vanuit Curaçao met vervroegd pensioen en werd direct lid van Voeks. Dat zijn ze inmiddels al 45 jaar!

Teun en Janna hebben in de regio Arnhem heel wat besturen meegemaakt. Teun is zelf secretaris geweest. In zijn tijd werden meerdaagse reises gemaakt, naar bijv. Engeland, Noorwegen en Duitsland. Meestal geregeld door Jan, een chauffeur van een kleine busonderneming, die veel wist te vertellen. Daar hebben ze enorm van genoten. Teun vertelde dat hij van een vriend had gehoord dat je in Münster zulke lekkere kaas kon kopen. Ongeveer iedereen kocht een stuk, maar oh jee, stinkende kaas is het lekkerst, en de hele bus bleek daarna ernaar te stinken.

Teun heeft na zijn pensionering niet stil gezeten. Hij knapte eerst het huis op. Toen dat klaar was ging hij een baantje zoeken en belandde bij de administratie van een kleine kliniek in Lent bij Nijmegen. Daar is hij tien jaar gebleven.

En nu dus 70 jaar getrouwd. Teun en Janna, namens bestuur, redactie en leden van Voeks feliciteren we jullie met dit jubileum en we wensen jullie nog veel geluk. 🍷

Op de foto het platina bruidspaar met een dochter, haar echtgenoot en een kleinzoon uit Curaçao, een dochter uit Mook, een kleinzoon met echtgenoot en achterkleinzoon uit Canada. De burgemeester komt 9 april langs.

AUSTIN SXSW FESTIVAL

PIM VISSER, PIMVISSER@GMAIL.COM

Sinds 1987 viert Austin elk jaar in maart het grandioze "South by South West" Festival, tijdens de voorjaarsvakantie van scholen en universiteiten. Over de jaren heen is het uitgegroeid tot een conglomeraat van films, interactieve media, muziekfestivals en conferenties. Net als vorig jaar duurt het dit jaar tien dagen. Er zijn wederom ongeveer 400.000 deelnemers en een deel van de binnenstad van Austin is afgezet voor verkeer. Er is veel politie en die maakt overuren om alles in goede banen te leiden. Voor transport van de deelnemers wordt gebruik gemaakt van een soort bakfiets met twee zitplaatsen, al dan niet elektrisch aangedreven.

In 30 bioscopen in Austin en omgeving worden allerlei nieuwe en experimentele films gedraaid, veelal voorafgegaan door een inleiding en afgerond met een discussie. Voor iets heel anders ga je naar de Rodeo, een officiële sport in Texas, compleet met cowboys, lasso's en stieren.

Muziek is een essentieel onderdeel van SXSW. Er zijn 140 bands, uit de hele wereld, en die spelen een mengsel van punk, rap, reggae, blues, funk, hiphop, electronic, discs, shoegate, bossanova, spiritual jazz en psychedelica. Vraag me niet wat dat allemaal betekent. De meeste bands spelen in kroegen en restaurants in de binnenstad. Andere in kerken, concertzalen en grote conferentiezalen. Dit jaar zijn er twee uit Nederland: "Mozes & the Firstborn", een kwartet met Melle Dielesen, bekend van "I got skills", en het tweetal "Rosemary & Garlic" met Anne van den Hoogen en Dolf Smolenaers.

Dit jaar wordt aandacht besteed aan het streven naar een betere samenleving, meer nog dan in voorgaande jaren. Door intelligenter amusement, betere journalistiek en meer aandacht voor filantropie, technologie en wijze politiek. Er worden lezingen georganiseerd en er zijn paneldiscussies met bekende inleiders, zoals voormalig presidentskandidaat Bernie Sanders, Melinda Gates (echtgenote van Bill), Sadiq Khan (burgemeester van Londen), Leo Varadkar (minister-president van Ierland), psychotherapeute Esther Perel, Arnold Schwarzenegger, Michael Dell (Dell computers) en verschillende bekende Amerikaanse journalisten en tv-commentatoren. Onderwerpen zijn immigratie, rassen- en geslachtsdiscriminatie, de Me-Too beweging, vrouwen die aangerand zijn, vuurwapen beleid en schoolveiligheid.

Computertechnologie is ook een belangrijk onderwerp. Er worden twee dagen aan virtueel geld gewijd, zoals de bitcoin, de blockchain en andere cryptocurrencies. Daarnaast wordt gediscussieerd over de effecten en de vooruitzichten van kunstmatige intelligentie, zoals Amazon's Alexa en allerlei andere robots.

Het meest interessante onderwerp is de focus op gezondheid en welzijn en het grote aandeel van technologie in de gezondheidszorg. Niet alleen als industrie maar ook als middel om voor je zelf te zorgen. Er is ook een enorme tentoonstelling over kruiden en supplementen, atletiek en fitness, levensstijl, natuurproducten, gezond eten, speciale diëten, energie genezers, mentale en fysieke oefeningen en welzijn tehuizen.

Het moge duidelijk zijn dat de enorme hoeveelheid mensen op zo'n festival tot problemen kan leiden. Er zijn in de afgelopen jaren regelmatig incidenten geweest, variërend van verkeersongevallen door dronken achter het stuur zitten, van vechtpartijen tot geluidsoverlast. Er is ook in toenemende mate kritiek op de groeiende commercialiteit. Er zijn talloze maatregelen genomen om eventuele terroristische aanslagen te voorkomen, en ook dat leidt vaak tot irritaties. Een belangrijke reden om door te gaan met SXSW is het feit dat het met zo'n \$360 miljoen bijdraagt aan de economie van Austin. De prijs van een ticket is behoorlijk hoog: vroegtijdig gekocht betaal je \$1150 met toegang tot alles, of \$825 voor alleen muziek of film of conferentie. Als je bij aanvang van het festival tickets koopt zijn ze nog duurder.

De SXSW-organisatie schijnt ook bij vergelijkbare festivals betrokken te zijn, in Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven op 2 juni 2018. Ik weet niet of ook daar het motto "Voor elk wat wils" geldig is. ❗

Pim heeft dit artikel begin maart geschreven en naar de redactie gestuurd voordat het festival had plaats gevonden, waardoor het in de toekomstige tijd is gesteld.

PRIVACY

ANTON BARENDREGT, ANTONBAR@KPNPLANET.NL

Mijn gezellin en ik namen onlangs deel aan een zogenaamde 'Star Party', georganiseerd door een Amerikaanse club van geïnteresseerden in natuur-biologische en kosmische verschijnselen. Het was een gezelschap van voornamelijk Amerikanen, waarbij het opviel dat niemand van hen de olifant in de kamer (hun President) wilde benoemen, uit angst dat er op lange tenen getrapt zou worden. De kans daarop was overigens, gezien het belangstellingsprofiel van de meeste aanwezigen, niet erg groot. Sterrenkijkers stemmen niet op Trump!

Het was alweer een paar jaar geleden dat wij voor het laatst met die club op reis waren gegaan. En wat opviel was dat, in tegenstelling tot voorgaande jaren, geen namenlijst van medereizigers meer werd uitgegeven. We kregen nog wel, op z'n Amerikaans, 'name tags' uitgereikt, die je de eerste dagen geacht werd te dragen, maar daar werd al gauw de hand mee gelicht. De reden: Privacy! Amerikanen lopen niet meer met hun volledige naam in het openbaar te koop, zeker niet in combinatie met adresgegevens. Want sinds enige tijd zijn websites actief die, met jouw naam in de hand, het internet afstruinen en allerlei privégegevens van jezelf en familieleden boven water halen. En, voor wie bereid is daarvoor een paar tientjes neer te leggen, halen ze ook jouw justitiële verleden naar boven. Zelfs voor mensen met heel algemene namen, zoals bv. John Smith is er geen uitweg meer: de websites komen dan gewoon met een lange lijst van personen, met allerlei (adres- of familie-) gegevens aangevuld, zodat de internet-toerist kan uitzoeken op wie de gezochte het meeste lijkt. Geen wonder dus dat in die Star Party de kennismaking vrijwel uitsluitend met voornamen plaats vond. Wen er maar aan!

Na deze ontmoeting met privacy-bewuste mensen zag ik bij onze

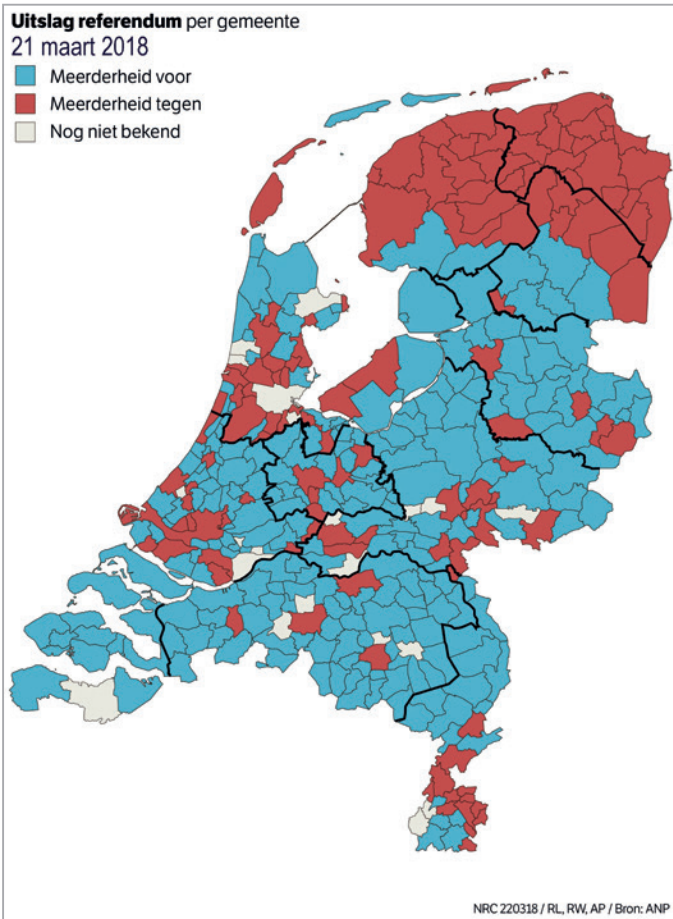
thuiskomst tot m'n verbazing grote krantenartikelen over Cambridge Analytica, die club die in 2016 het Brexit-referendum en de Trump-verkiezing zou hebben beïnvloed. Dat was toch oud nieuws? De krant 'The Observer' had daar vorig jaar mei al over bericht en uw

Voeksnieuws-correspondent had daar in het juli-augustusnummer getrouw verslag van gedaan (zie de Voeks website)! Het verhaal was nog steeds hetzelfde, alleen kregen we nu ook de klokkenluider van Facebook zelf in beeld, plus de mededeling dat het toen om zo'n 50 miljoen gestolen Facebook-profielen ging! Diegenen van de 50 miljoen die zich hadden onderscheiden door uitbundig Twittergedrag en opstandige taal of door het kwistig rondstrooien van Facebook 'likes' en 'dislikes' werden op de korrel genomen met nepnieuws-bulletins. Toen ook nog bleek dat men die bulletins enthousiast verwelkomde en gretig doorsluisde, was

het hek helemaal van de dam. De klokkenluider zei dat hij het verbazingwekkend vond hoeveel mensen vrijelijk hun hebben en houden op Facebook zetten en dan toch zeiden bezorgd te zijn over hun privacy. Facebook-bedenker Mark Zuckerberg bleek het met hem eens te zijn.

Wat het werkelijke effect van al dat nepnieuws op die verkiezingsuitslagen is geweest is natuurlijk moeilijk te achterhalen. Velen bagatelliseren het ook. Maar ik ben er niet gerust op. Waar frustratie leeft, ligt irrationeel stemgedrag op de loer. Neem nou dat referendum over die sleepwet, vorige maand. Velen stemden, met de Russen of aanslagen van extremisten in het achterhoofd, vóór die wet. Anderen, vooral rond de grote steden, vonden hun eigen privacy belangrijker en stemden tegen. Misschien begrijpelijk, wellicht zaten daar journalisten bij, of lieden met frustraties, dan wel snode bedoelingen. Maar waar m'n klomp van brak was die massale 'nee'-stem in het Noorden van ons land, zie het kaartje. Frustratie bij de Groningers is wellicht te verklaren door die aardbevingen en de uiterst moeizame schade-aanpak daarvan. Dat zou een sterk voorbeeld van irrationeel stemgedrag zijn, want hun privacy is bij alle discussies en protesten nooit in het geding geweest. Maar de Friezen en de Drentenaren? 'Gemaakt van gouden korenaren', inderdaad! Zou de activistische houding van het Dagblad van het Noorden hier achter zitten? [N](#)

GEOLOGIE EN LANDSCHAP VAN SURINAME

TOM REIJERS, TJAREIJERS@HETNET.NL

“Geologie en landschap van Suriname” is het eerste Nederlandstalige boek dat aan een breed publiek probeert uit te leggen hoe de ondergrond, delfstoffen en landschappen van Suriname zijn ontstaan. De variatie van natuurlijke landschappen is enorm. Van tropisch regenwoud, via aangespoelde oude kustvlakte met de savannegordel parallel aan de nieuwe kustvlakte met kostgrondjes, rijstvelden, plantages, tot steden en nederzettingen. De huidige kust is deels aangroeiend, deels eroderend.

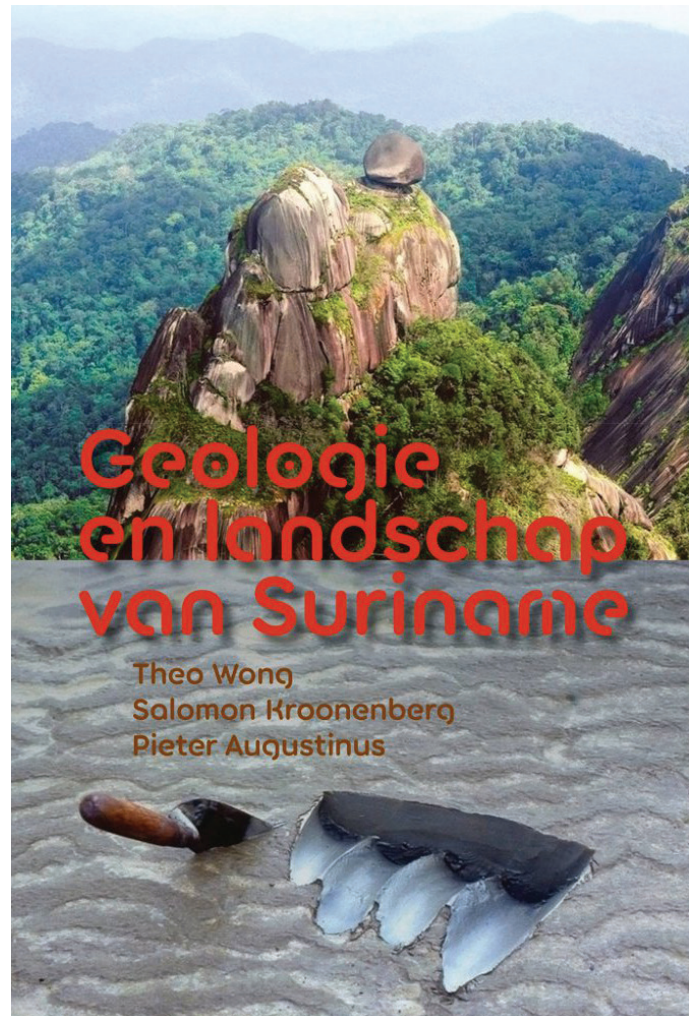
Het boek geeft antwoord op vragen zoals: waarom vinden we wel goud in Oost-Suriname en niet in het westen? Waar komt bauxiet voor en hoe ontstond het. Waarom is de Voltzberg rond en de Brownsberg plat? Hoe ontstaan de soela's in de rivieren (stroomversnellingen), en waar kon en kun je olie vinden? En waarom niet ergens anders? De savannes op het wit-gebleekte zand worden doorsneden door krekens met cola kleurig water. De samenhang ervan wordt uitgelegd. Evenals de belangrijke vraag, met name voor de stad Paramaribo, waarom de kust plaatselijk erodeert of aangroeit. Alles hangt samen met de geologische ontstaanswijze van het land, 2 miljard jaar geleden, tijdens de Trans-Amazonische Gebergtevorming.

Vanaf 1943 werd door de Geologische Dienst van Suriname aan een geologische kaart gewerkt. Vanaf 1977 werd die aangepast en recentelijk nog bijgewerkt. Het oudste deel van het grondgebergte -waar de goudmijnen liggen, de Marowijne Groensteen gordel- bestaat uit metamorf vulkanische en sedimentair gesteente, doorsneden door intrusies van stollingsgesteenten. Het weerspiegelt een wegduikingszone in de aardkorst. Een vulkanische eilandboog ontstond, zoals nu de Caribische eilandboog. Dan volgt een pakket afzettingsgesteenten gevormd door diepzee troebelingsstromen. Dat gaat over in kust-nabije rivier afzettingen, dus kwam het land boven water. Om de groensteengordel heen komen andere hoog metamorfe gesteenten voor. En intrusie gesteenten, de ruggengraat van het Bakhuizegebergte. Gevormd in een aardkorstzone, een slenk die werd opgestuwd tot een horst door interne aardkorstspanningen. Veroorzaakt door van elkaar af bewegende en weer naar elkaar toe schuivende continentale massa's. Een ingewikkeld verhaal dat enige geologische kennis vraagt. Of de doelgroep van middelbare scholieren en toeristen dat volledig zal kunnen volgen is onzeker.

Er zijn nog andere zaken die beter beschreven hadden kunnen worden. Bij de beschrijving van de verschillende locaties ontbreken GPS plaatsaanduidingen. Die bemoeilijken het terugvinden van de juiste plaats. Ook zou een duidelijke kaart met topografische aanduidingen (namen van rivieren en zijrivieren waarnaar verwezen wordt) niet misstaan, tussen de overigens goede en duidelijke illustraties. En ook zou genoemd

moeten worden dat naast de grote officiële goudmijnen ook veel illegale goudzoekers bezig zijn. En dat juist die grootschalige kwikverontreiniging en ontbossing veroorzaken. Ook de speurtocht naar aardolie in de offshore wordt niet vermeld, terwijl in buurlanden Guyana en Frans Guyana hoopgevende vondsten zijn gedaan. Het belang van de kusterosie voor de stad Paramaribo verdient tevens diepgaandere bespreking. De auteurs doen hun best om vaktermen te vertalen, en slagen daar redelijk in; toch blijven sommige delen van de tekst pittig voor niet geologen. Bij herdruk zou dus gestreefd moeten worden naar vereenvoudiging. Ondanks deze opmerkingen verdient de uitgave lof. Onmisbaar bij het verwerven van een beter beeld van natuurlijk Suriname. **VI**

Geologie en Landschap Suriname,
Theo Wong, Salomon Kroonenberg & Pieter Augustines,
 ISBN 9789460224591, gebonden,
 184 pagina's, 2017, € 24,50.

VALLETTA, BOLWERK VAN CULTUUR

ANK HERSTEL, A.HERSTEL@KPNPLANET.NL

In 1985 riep Melina Mercouri, de toenmalige Griekse Minister van Cultuur, de 'Culturele Hoofdstad van Europa' in het leven. Dit project stimuleert onder meer de betrokkenheid en deelname van de inwoners van een betreffende stad. De steden die mee willen doen presenteren een cultureel programma dat een uitgesproken Europees karakter moet hebben. De twee steden die uiteindelijk worden geselecteerd horen dit circa vijf jaar van tevoren. Het is voor die steden een mooie manier om zich wereldwijd op de kaart te zetten en zo meer toeristen te trekken. Leeuwarden zowel als Valletta (Malta) is de eer te beurt gevallen om Culturele Hoofdstad van Europa 2018 te zijn. Gedurende het hele jaar worden diverse evenementen georganiseerd. www.valletta2018.org

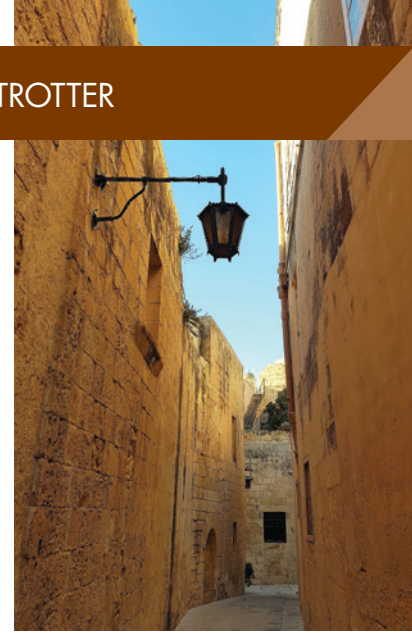
Malta ligt op plm. 3 uur vliegen van Amsterdam. Air Malta is de belangrijkste vliegmaatschappij. De republiek Malta bestaat uit de eilanden Gozo, Comino en Malta. Op Malta wordt links gereden. Wie vanuit Valletta excursies wil maken kan ervoor kiezen om met een hop on/hop off bus het eiland te verkennen. Het openbaar vervoer is goed geregeld en spotgoedkoop. De taal van de Maltezers is een mengmoesje van Frans, Engels, Spaans, Italiaans en Arabisch. Voor ons onverstaanbaar, maar iedereen op het eiland spreekt Engels. Doordat Malta door de eeuwen heen is overspoeld door buitenlandse nationaliteiten is

de keuken zeer gevarieerd. Het nationale gerecht is echter konijn, wat in vele variaties op de menukaart staat.

Valletta staat sinds 1980 op de Werelderfgoedlijst van UNESCO en is eigenlijk één groot openluchttheater. In de afgelopen vijf jaar heeft de stad op enkele prominente plaatsen een metamorfose ondergaan. Zo is de ingang gemarkeerd met een prachtige fontein die dag en nacht de aandacht trekt. In het gedeelte vlak achter het uitnodigende plein strijden diverse kunstwerken om de aandacht. Vanaf de Upper Barraka Gardens vertrekt een nieuw aangelegde lift naar het waterfront van lower Valletta. Vanaf de Barraka Gardens heb je een prachtig zicht op de landtongen The Three Cities, Vittoriosa, Cospicua en Senglea. Op deze historische forten woonden de Ridders van St. John van Jeruzalem. Van daaruit beschermden ze de Maltezers.

We pakken de lift naar beneden om een bezoek te brengen aan Vittoriosa. Er zijn diverse veerdiensten. Een transportmiddel dat enigszins doet denken aan de gondels van Venetië, is de Dghajjsa. Deze traditionele watertaxi werd vroeger gebruikt om passagiers en goederen van de schepen naar de haven te vervoeren. Tegenwoordig is nog maar een handjevol Dgajjsa's in gebruik, het onderhoud werd te duur en bovendien zijn er niet genoeg vaklui meer om de boten te maken. Wij worden opgehaald door een Dghajjsa waar vier personen in kunnen. Alles in Vittoriosa, de ridders woonden afgezonderd van het gewone volk, ademt de sfeer van vroeger. Het is een fantastische ervaring om door de stille straatjes te dwalen en je zelf terug in de tijd te wanen.

De volgende dag staat Valletta zelf op het programma. De bouw van de stad startte in 1566. Het stratenplan is simpel en verdwalen bijna onmogelijk: bijna alle straten kijken uit op zee en het zijn alleen maar rechthoeken. Malta werd 300 jaar lang onder de voet gelopen door militairen, edelen, prinses en aristocraten. Het gevolg ervan is dat er veel grote en mooie paleizen op Malta staan. Een van de eerste gebouwen die in Valletta werd gebouwd is Grandmasters Palace. In dit schitterende paleis is een grote collectie harnassen en wapens te vinden. Hoogtepunten zijn de beschilderde plafonds en de collectie wandtapijten.

Van Grandmasters palace is het maar een klein stukje lopen naar de St John's Co-Cathedral, de kerk van de ridders van St. John. Zelfs mensen die niet van kerkbezoek houden vallen stil bij het betreden ervan. De kathedraal is gewijd aan Johannes de Doper. De Grand Masters en ridders gaven indertijd gul, waardoor de beste vaklui en kunstenaars eraan konden werken. Het Barokke bouwwerk was in 1577 af en is tijdens de Tweede Wereldoorlog op miraculeuze wijze ongeschonden gebleven. Op de vloer liggen 406 grafstenen met de wapenschilden van de ridders van St. John erop afgebeeld. Een van de hoofdattracties is het Oratorium, waar de schilderijen van Michelangelo Merisi zijn opgesteld, beter bekend als Caravaggio. Zijn meesterwerk, 'De onthoofding van Johannes de Doper', neemt een prominente plaats in.

Casa Rocca Piccola, in het midden van Valletta, was in de 16e eeuw het paleis van een rijke Malteser edelman. Trek gerust een paar uur uit om het te bezoeken, met een Chinese kamer, Grande Salon, familiekapel, wintereetkamer, zomereetkamer, archiefkamer, kabinet, groene kamer, blauwe kamer en bibliotheek, allen gevuld met schilderijen, verzamelingen en prullaria kom je ogen te kort.

Natuurlijk is buiten Valletta ook genoeg te beleven. Medina, de voormalige hoofdstad van Malta, is indrukwekkend. De stad is

geheel ommuurd en eenmaal door de hoofdpoot stap je een totaal andere wereld in. De gele gebouwen, koetsjes en smalle steegjes zorgen voor een sprookjesachtige sfeer.

Er zijn op Malta maar liefst 23 tempelsites. Wij bezochten de Hagar Qim en Mnajdra tempels, één van de meest indrukwekkende complexen aan de zuidkust. De tempels zijn ouder dan Stonehenge in Engeland en stonden er al ver voordat de Egyptenaren de piramides bouwden. Het verdient aanbeveling om voor het bezoek aan het tempelcomplex eerst de 4D-film te bekijken die wordt afgespeeld in het bezoekerscentrum bij het complex.

Een van de meest bekende plaatsen aan de zuidkust van Malta is Marsaxlokk. Dit toeristenplaatsje is eigenlijk niet meer dan een lange boulevard, waarlangs aan de ene kant in het water de vissersschepen afgemeerd liggen en aan de andere kant terrasjes zijn die uitkijken op datzelfde water. Wij bezochten Marsaxlokk op zondag, tijdens de markt. Langs de boulevard, hier en daar tussen vissersboten die op de kade liggen, staan marktkramen opgesteld. Zin om zelf naar Valletta te gaan? Kunststad organiseert van 20 t/m 24 september 2018 een kunstreis naar Malta.

Kijk op www.malta.nl

'Kunststad organiseert van 20 t/m 24 september 2018 een kunstreis naar Malta. Lezers van Voeksnieuws ontvangen op deze reis een korting van € 50,00. Wel even aangeven dat u Voekslid bent.'

www.kunststad.nl/kunstreizen-kunststad/malta-culturele-hoofdstad-2018/

FOTOGRAFIE: EEN PASSIE

DANNY TOUW, WEBMASTER REGIO HET ZUIDEN

Fotografie. Ik ben er mijn hele leven al mee bezig. Na 41 jaar voor Shell Chemicals in Moerdijk te hebben gewerkt is het aantal foto's welke ik maak, nu ik gepensioneerd ben, dramatisch gestegen. Zo'n 30.000 foto's per jaar. Begonnen met een AGFA Clack van mijn vader, tot de Nikon camera's die nu heb. Met een uitgebreide serie objectieven.

Als vrijwilliger fotografeer ik voor Outdoor Brabant; een internationaal paarden-event dat ieder jaar in Breda gehouden wordt. En sinds een paar maanden ben ik de officiële huisfotograaf van de Grote Kerk in Breda. Daar maak ik, ook als vrijwilliger, foto's van b.v. beurzen, kerstmarkten, concerten. Ook van de restauratie van de kerk. Verder probeer ik alles vast te leggen van onze mooie Bourgondische stad Breda, met de beste binnenstad van Nederland!

Mijn voorkeur gaat uit naar avond/nachtfotografie, proberen de sfeer van een stad in de donkere uren vast te leggen. Hoe ga je dan te werk? Door het weinige licht dat in de avond aanwezig is, ga je met lange sluitertijden werken. Gebruik dan een statief, zodat de camera absoluut niet beweegt tijdens de opnames. Werken met een draadloze afstandsbediening is dan een must. Probeer altijd een zo laag mogelijk ISO, de lichtgevoeligheid van de sensor in de camera, aan te houden. Maak opnames met verschillende belichtingen; deze kun je in Photoshop samenvoegen. Bij de foto van Rotterdam, die op de cover van dit blad staat, was de belichtingstijd 20 seconde. Eenmaal gemaakt is de opname nog niet af! Met behulp van Photoshop ga je de foto bewerken: zorgen dat gebouwen 'recht' staan, dat de belichting goed is, dat de kleurtemperatuur klopt. Zo heeft iedere fotograaf zijn eigen workflow om zijn foto te optimaliseren.

Daarnaast vind ik het bijzonder leuk om gebeurtenissen met mensen vast te leggen. Als voorbeeld neem ik de Carnavalsoptocht in Breda. Naast de officiële Prins Carnaval met de Raad van Elf bestaat ook een jeugdtraal met Prins, Prinses, pages, politie, hofnar en Raad van Elf. Als fotograaf moet je niet statisch blijven fotograferen maar de mensen erbij betrekken: zeggen wie je bent, waarvoor je fotografeert. En wat je vast wilt leggen. Dan krijg je foto's waarbij de onderwerpen 'eruit springen'. De mensen waarderen dit soort foto's enorm.

Ook leuk om te doen is de modellen van mijn Dinky Toy verzameling mooi vastleggen. Wie kent ze niet; die prachtige miniatuur voertuigen van dat Engelse merk. Een gebogen stuk zwart karton achter het autootje geeft de indruk dat de diepte in je foto oneindig zwart is. Camera op statief. Objectief op 70mm, belichtingstijd 15 seconde, diafragma f/16, ISO 100. Het resultaat zie je in deze foto.

Waar ik pas mee begonnen ben is het z.g. Light Painting. Hier maak je bewegingen, met verschillende lichtbronnen -in het donker-, die de camera vastlegt. Met de moderne LED-techniek is er een variëteit aan mogelijkheden. Op de foto zie je het effect dat je krijgt als je een lange balk met witte LED's beweegt. Iemand anders heeft de beweging uitgevoerd, de belichtingstijd was 10 seconde.

Zoals je kon lezen zijn er genoeg onderwerpen om foto's van te maken. Een prachtige bezigheid voor na je pensionering. Kijk ook eens op mijn website www.dannytouw.nl voor nog meer onderwerpen, of op mijn facebook pagina www.facebook.com/danny.touw.5

MIJN LEVEN ALS BABS (DEEL 3)

Twee dagen na het gesprek met Carla en Jan belde de bruid mij in tranen op. De Gemeente Den Haag had haar gezegd dat ze meer tijd nodig hadden om de dagbenedoening voor mij in orde te maken. Ik kon hun huwelijk dus niet voltrekken. Ik heb er zelf ook nog een telefoontje met de afdeling Burgerzaken van de Gemeente Den Haag aan gewaagd maar tevergeefs.

We besloten om het officiële gedeelte (de huwelijksvoltrekking) door een "nieuwe" babs van de Gemeente Den Haag te laten doen en ik zou de persoonlijke speech doen. Iedereen was daar blij en tevreden mee. Het was een prachtige, warme maar winderige zomerdag. Carla en Jan kwamen te paard aan op het strand van Kijkduin. Zij in een prachtige bruidsjurk maar helaas waaide haar sluier de branding in en hij scheurde uit z'n felrode broek. Maar het werd een geweldige ceremonie. Wat wil je dan ook; twee gezellige trouwambtenaren, een stralende zon, vrolijke gasten en een strand vol belangstellenden. Het was een dag met een zonnetje en een sterretje.

Ook het huwelijk van Samantha en haar Nieuw-Zeelandse Bob heb ik met veel genoegen voltrokken.

Zij is met Bob meegegaan naar Nieuw-Zeeland en ze hebben inmiddels een wolk van een zoon.

Zo maak je als babs wel eens wat mee. Soms krijg je al een indruk van een bruidspaar als je alleen nog maar met ze hebt gemaild. Soms klopt dat gevoel en andere keren pakt het totaal anders uit. Dat maakt het natuurlijk ook zo boeiend. Soms houd je contact met een bruidspaar en soms leidt het zelfs tot vriendschap.

Ook de zogenaamde "korte" ceremonies kunnen heel verrassend uitpakken. Deze bruidsparen hebben zelf voor een korte ceremonie gekozen om uiteenlopende redenen. Zij krijgen geen persoonlijke toespraak omdat dat ik ze niet van tevoren heb ontmoet en ik dus eigenlijk niets van ze weet, behalve hun persoonlijke gegevens. Het is dan een kwestie van sfeer proeven op het moment dat ik de trouwzaal binnenkom. Soms zijn er al kinderen of kleinkinderen. Die vinden het natuurlijk reuze spannend allemaal. Het is een feest om die erbij te betrekken en ze een rolletje te geven door ze b.v. de ringen te laten geven.

Of ik verras een vader of moeder door te vragen of ze de akte misschien willen voorlezen. Ook zo leuk!

Babs – het is een prachtige rol en ik hoop het nog heel lang te mogen doen.

Henny

CVZ

VOEKS GOLFTOERNOOI 2018 DIT KEER OP PRISE D'EAU

KEES IJZERMAN, CVZ

Het traditionele Voeks golftoernooi wordt dit jaar op **maandag 23 juli** gespeeld op de sfeervolle golfbaan 'Prise d'Eau' in midden Brabant. Na het succes van vorig jaar leek het ons een goed idee om dit jaar een andere baan te kiezen.

U wordt ontvangen vanaf 10.30 uur met koffie en Brabantse lekkernijen. Om 12.00 uur start de shotgun wedstrijd die bij voldoende deelname op de drie lussen van Prise d'Eau kan worden gespeeld. Oefenen kan vooraf op de driving range met gratis ballen. Dit jaar werken we niet met consumptiebonnen en u wordt verzocht consumpties voor vertrek af te rekenen.

Na de wedstrijd gaan we gezellig borrelen op het fraaie terras waarbij een bittergarnituur wordt aangeboden. Om zeven uur gaan we aan tafel voor een driegangen menu met keuze vlees of vis. De totaalprijs voor deze dag bedraagt € 85,-. Ook niet meespelende partners zijn welkom, zij kunnen deelnemen aan borrel en diner voor € 35,-.

De spelvorm is individueel Stableford. Er zijn prijzen voor de winnaars en de neary's. En uiteraard ontvangen de winnende

dame en heer uit handen van de voorzitter de Voeks golf wisselbeker.

Deelname staat open voor Voeksleden en hun partners met een handicap van maximaal 36. Omdat we dit jaar wederom over 27 holes beschikken kunnen er maximaal 132 spelers deelnemen. Datum en tijdstip van aanmelding zijn bepalend voor deelname. U kunt zich vanaf 25 april uitsluitend aanmelden via het aanmeldingsformulier op de website www.voeks.nl. Inschrijven kan tot 28 mei. U krijgt uiterlijk 11 juni een bevestiging van deelname dan wel plaatsing op de wachtlijst.

AFLEVERING 1 WAT IS WIJN EN HOE WORDT HET GEMAAKT

Geen drank heeft in de loop van de geschiedenis een zo blijvend stempel gedrukt op landschappen en culturen, poëzie en literatuur als wijn. De grote wijnstreken in de oude wereld met hun traditieke wijngoederen zijn getuigen van een aan voortdurende verandering onderhevige wijncultuur. Ook de nieuwe wereld heeft door de steeds toenemende wijnbouw een andere gestalte gekregen. Daarbij heeft het veel invloed op de ontwikkeling van de keuken door steeds een harmonieus evenwicht te zoeken tussen lekker eten en drinken. Volgens een Frans decreet uit 1907 moet wijn uit het sap van verse of gedroogde druiven bereid worden. Wanneer men het sap van andere vruchten dan druiven laat vergisten, heet het product vruchtenwijn.

Er is veel kennis en ervaring nodig om een goede wijn te maken. De basis van wijn maken is overal gelijk, maar daarbovenop zijn veel manieren om mee te variëren. Iedere wijnproducent doet het op zijn eigen manier. Vandaar die ongelooflijke hoeveelheid verschillende wijnen.

Het gistingsproces

Het verhaal begint als de druiven geplukt en gekneusd zijn en het sap (of most) de gistkuip in gaat. Zonder gisting heeft een wijnboer alleen maar druivensap. Pas als het druivensap gaat gisten, krijgt hij wijn. Gisten is een ingewikkeld chemisch proces, dat begint zodra de gekneusde druiven in de gistkuip in aanraking komen met gistcellen. Die zijn namelijk verzot op de suikers die in de druiven zitten. Omdat de gistcellen maar klein zijn, hebben ze niet de kracht om zich zelfstandig door de dikke druivenschillen heen te vechten. Daarom worden de druiven gekneusd en kunnen de gistcellen zich op de suikers storten.

En dan gebeurt er iets raadselachtigs: als de gistcellen de suikers opeten, zetten ze die om in alcohol. Dat gaat niet ongemerkt. Het gistingsproces is nogal een fanatiek gedoe: alles sist en spettert en bruist en borrelt in de gistkuip, want bij dat omzetten komt warmte en een boel koolzuurgas vrij. De gistcellen blijven maar eten, dat betekent dat ze dus ook steeds meer suikers omzetten in alcohol. Net zolang tot de suikers in de druif op zijn. Dan is het gistproces ten einde. Het gistproces kan ook stoppen omdat het

alcoholpercentage is opgelopen tot ongeveer 16%.

Dat kunnen de gistcellen niet overleven. Er kan dan restzoet overblijven: dat zijn suikers waar de gistcellen niet meer aan toegekomen zijn. In de ene druif zit wat meer suiker dan in de andere. En hoe meer restzoet er overblijft, hoe zoeter de wijn.

Rijpen en rusten

Als het gistproces klaar is, keert eindelijk de rust weer terug in de gistkuip. De wijnboer pompt dan zijn jonge wijn in een vat of een tank, om rustig wat bij te komen van al die heisa in de gistkuip. Rijpen, noemen we dat. In die rijpingsperiode komen wijnen langzaam 'in balans'. Dat betekent dat alle verschillende smaken en geuren die in de wijn zitten de kans krijgen om aan elkaar te wennen en één geheel te vormen. Eenvoudige rode wijnen en de meeste witte wijnen rijpen een paar maanden in een stalen of betonnen tank. Maar de kwaliteitswijnen rijpen in eikenhouten vaten/fusten.

Rode soms wel 12 maanden. Ondertussen zuigen de jonge wijnen smaakstoffen op uit het eikenhout, dat geeft ze een vleugje vanille. Die smaak is heel herkenbaar. Een wijnliefhebber proeft direct dat de wijn op

hout heeft gelegen. Als de wijn na verloop van tijd goed gerijpt is, wordt hij gefilterd om zoveel mogelijk achtergebleven dode gistcellen en resten van de pitten, stelen en schillen te verwijderen. Daarna kan hij brandschoon de fles in. Dat noemen we bottelen. Witte wijn wordt ongeveer tien maanden na de oogst gebotteld, rode kwaliteitswijnen soms pas na drie jaar. En zelfs dan zijn ze nog niet rijp. In de fles ontwikkelen ze zich rustig verder. Rode wijnen met veel tannine zijn echt bedoeld om lang te bewaren. Tannine (of looizuur) zit in de pitjes, de steeltjes en druivenschillen, maar ook in de eikenhouten vaten. Je proeft het heel duidelijk; het smaakt droog, stroef en bitter. Na een paar jaar verdwijnt die tanninesmaak geleidelijk.

Moderne technieken

De meeste wijnboeren kunnen al niet meer zonder computers en ze hebben hun werkzaamheden in de kelder en de wijngaard steeds meer geautomatiseerd. Zulke nieuwe ontwikkelingen kunnen de kwaliteit van de wijn flink ten goede komen, maar vooral kunnen ze een wijnmaker een hoop tijd en werk besparen. Neem bijvoorbeeld

het plukken van de druiven. Daar zijn tegenwoordig machines voor, die in een ochtend kunnen doen waar mensenhanden vier volle dagen voor nodig hebben.

De grootste vernieuwing is misschien wel de computergestuurde temperatuurcontrole. Omdat tijdens de gisting – naast koolzuur – ook veel warmte vrijkomt, is het van belang dat de temperatuur nauwkeurig gecontroleerd en constant bijgestuurd wordt. Gistcellen gaan namelijk dood als het warmer wordt dan 35 graden. Vroeger was dat een enorm gehannes met thermometers. Werd de temperatuur te hoog, dan gooiden de wijnboeren emmers ijskoud water tegen het vat of ze legden er grote ijsblokken omheen. Tegenwoordig regelt de computer dat. Die checkt 24 uur per dag of de gistende wijn niet te warm wordt. En gebeurt dat wel, dan stuurt de computer ijskoud water rond via dunne buisje, die in de wanden van het vat zijn aangebracht. Inmiddels zijn er wijnhuizen die haast op fabrieken lijken. Ze hebben veel geld geïnvesteerd in supersonische apparatuur en de nieuwste machines. Alles gaat computergestuurd: persen, gisten, koelen, bottelen. Dat gaat de meeste wijnboeren toch net iets te ver. Zij zoeken een middenweg. Want ze schuwen de moderne techniek niet, maar toch willen ze nog wel iets van de oude tradities bewaren. Sommige – vaak biologische – wijnboeren gaan nog een stapje verder. Zij maken hun wijnen zoveel mogelijk volgens het traditionele proces, zoals vroeger. Dat betekent dat alles wat langzamer gaat. Ze volgen het ritme van de natuur en laten hun wijnen kalm in hun eigen tempo tot rijping komen.

Op blote voeten

Wijn persen deed men vroeger met de hand. Of liever gezegd met de voet. Jonge mensen uit het dorp stonden tot aan hun navel in een enorme bak vol druiventrossen en zo stampten ze met hun blote voeten het sap uit de druiven. Als het donkere druiven waren, hielden ze daar dagenlang rode benen aan over. Het kon trouwens best nog riskant zijn, want het opstijgende koolzuur drukte de zuurstof weg, waardoor ze gemakkelijk flauw konden vallen. Op die manier zijn er wel eens mensen in de gistkuip verdronken. Tegenwoordig worden de druiven geperst met hydraulische en pneumatische machines.

Kunstgrepen

Over het algemeen werken de natuur en de wijnboer goed samen en weten ze gezamenlijk mooie wijnen te maken. Maar een enkele keer kan het wel eens nodig zijn om moeder natuur een handje te helpen of te corrigeren. Stel bijvoorbeeld dat een wijnboer nét in een gebied zit waar de zon een jaar maar matig geschenen heeft. Een ramp, want dan ontwikkelen de druiven bijna geen suikers. Dan zit de wijnboer rond oogsttijd met onrijpe en zure druiven opgescheept. Gegarandeerd dat zijn wijn ook niet lekker wordt. Hij zal dan wat suiker toevoegen aan de geperste druiven. Chaptaliseren noemen we dat. Op die manier kan hij het alcoholgehalte van de wijn een beetje opkrikken. Het is wettelijk geregeld in welke gebieden dit is toegestaan. Een andere ingreep bij de wijnbereiding is het gebruik van zwavel, of sulfiet. Dat zit in bijna alle wijnen. Het is een conserveringsmiddel dat ervoor zorgt dat wijn langer houdbaar blijft en voorkomt dat wijn oxideert of verder gist. In de vrije natuur bestaan veel verschillende soorten gistcellen. Dat zijn micro-organismen, die niet met het blote oog te zien zijn. Ze leven in de vrije natuur; in de wijngaard, in de wijnkelder en op de schil van de druiven. Als de druiven gekneusd worden zullen die gistcellen spontaan aan het werk gaan. Maar hun gedrag is nogal onvoorspelbaar. Ze doen gewoon maar wat. Om het proces een beetje te kunnen sturen en controleren kiezen de meeste wijnboeren daarom voor gecultiveerde gistcellen. In de laboratoria van een Nederlands bedrijf, DSM Gist, worden gistcellen gemaakt die wél doen wat de wijnboer wil. Rijpen in eikenhouten vaten geeft wel de mooiste wijnen, maar het is ook vrij duur. Niet alleen omdat het hout een flinke hoeveelheid wijn absorbeert (zoals een spons water opslorpt), maar ook omdat de prijs van zo'n vat niet misselijk is: soms wel 700 euro. Om die kosten te omzeilen, maar toch een houtige vanillesmaak aan de wijn te geven, doet de wijnboer zijn wijn in plastic of stalen vaten en voegt daar hout aan toe. Soms in de vorm van bescheiden snippers, maar soms hele blokken en balken.

Bron:

Website Voeksregio Het Zuiden.

Brochure Productschap Wijn 'De carrière van een druif'.

DORINE BOSMAN

HZ

Voor de serie "Vrouwen bij Shell" pakken we de draad weer op en zijn we in gesprek gegaan met Dorine Bosman. Dorine werkt als VP (Vice President) Wind Development and New Energies en daarnaast is ze ook nog vertrouwenspersoon. Ze heeft mijnbouw gestudeerd en heeft als student een zomerbaantje gehad bij Shell in Noorwegen. Na haar studie heeft ze wat veldwerk gedaan in China. Aangezien Dorine naast haar studie ook een cursus "Chinees" deed, kwam dat goed van pas tijdens haar rondreis door China. Haar eerste baan was bij een adviesbureau.

25 jaar geleden begon ze als Geofysicus bij Shell en werd ze binnen een half jaar tewerkgesteld in Aberdeen om te werken aan de ontwikkeling van de, toen al, oude olie- en gasvelden. Dat vond ze reuze interessant. Ze zegt *"De aarde doet nooit wat je wilt, en daarom moet je goed met onzekerheden kunnen omgaan. Dat maakt het werk wat mij betreft ook erg interessant."*

Na Aberdeen vertrok ze met haar man naar Amerika om zich daar bezig te houden met het ontwikkelen van nieuwe velden, vaak in joint ventures. Samen werkten ze bijna acht jaar bij Shell in New Orleans en daar werd ook hun zoon geboren.

Met de work-life balance zat het helemaal goed. Zoals gebruikelijk in de US was Dorine om de week de vrijdag vrij en kon ze in haar vrije tijd lekker gaan catamaran-zeilen. Andere hobby's van Dorine zijn hockey, fietsen en schaatsen. Als het maar buitensporten zijn.

Net voordat orkaan "Katrina" in 2005 toesloeg verlieten ze New Orleans om in Perth te gaan werken aan project "Gorgon". Dit is een groot offshore gasveld dat LNG moest gaan leveren aan grote klanten in Japan. Later is ze Technical Manager geworden voor Australië en Nieuw-Zeeland. Leuke "jonge" landen die nog volop aan het opbouwen zijn, in tegenstelling tot Europa.

In 2010 kwam ze terug naar Nederland en werd ze VP Social Performance bij HSE (Health, Safety and Environment).

Op de vraag hoe ze het vindt om in een "mannenmaatschappij" als Shell te werken zegt ze: *"Toen ik mijnbouw studeerde was ik het enige meisje van mijn lichteing. Dat was voor niemand een issue. In Aberdeen was het wel een echte mannenwereld maar daarentegen werkten in Amerika juist weer meer vrouwen. In Nederland, bij Social Performance, werkten ook veel vrouwen en ook dat gaf weer een eigen sfeer. Ach, het heeft voor- en nadelen."*

Voor Social Performance moest ze eens naar Chengdu en Beijing. Dat was 24 jaar na haar eerste bezoek. Daarbij heeft zij haar toenmalige Chinese lerares opgezocht en is gezellig met haar gaan eten. Zo kon ze tegelijkertijd haar Chinees weer wat oppoetsen.

Momenteel werkt Dorine dus bij New Energies. Ze was nauw betrokken bij de tenders voor de windparken in Nederland en Denemarken en er komt nog veel werk aan. Ze ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet en ze vindt het nog steeds erg leuk en uitdagend om bij Shell te werken. **VI**

NEDERLANDS ARTILLERIEMUSEUM

BEZIENSWAARDIGHEDEN

JAN WESTERDUIN, JAN.WESTERDUIN@GMAIL.COM

Een twintigtal leden van Voeks Regio Apeldoorn, in leeftijd variërend van 55 tot 99 jaar, heeft de Historische Collectie Korps Veldartillerie op 13 maart jl. bezocht. Het werd een uiterst interessante middag. Martin Ariaans en een andere ervaren gids leidden de in tweeën gesplitste groep bijna twee uur rond door de paviljoens.

In het noordwesten van de Veluwe, grenzend aan de A28, ligt 'Legerplaats bij Oldebroek'. Op het terrein ervan bevindt zich de Historische Collectie Korps Veldartillerie. Een bezoek aan deze collectie, ondergebracht in een aantal prachtige paviljoens op de top van een 60 meter hoge heuvel ('de Knobbel'), is zeer de moeite waard.

De collectie heeft een lange ontstaansgeschiedenis. Vrijwilliger Martin Ariaans legt uit: 'Al in de jaren 60 van de vorige eeuw werden hier voorwerpen verzameld, in eerste instantie in een soort traditiekamer. Later gebeurde dat met toestemming van de Korps Commandant Veldartillerie gestructureerd en werden er ook middelen ter beschikking gesteld, denk hierbij aan gebouwruimte en een tijdlang zelfs personeel. Sinds de jaren 70, toen het Legermuseum een conservator ter beschikking stelde, begon het museum de huidige vorm te krijgen.'

De Historische Collectie Korps Veldartillerie valt onder de paraplu van het Nationaal Militair Museum te Soesterberg. Ariaans: 'Veel van het tentoongestelde materiaal is eigendom van het Nationaal Museum en is in bruikleen afgestaan. De expositie is ingericht in vier gebouwen en laat de ontwikkeling zien van geschut, munitie en de organisatie. Tevens verhaalt zij in grote lijnen over de krijgsverrichtingen van de artillerie. Paviljoen 1, de voormalige fietsenstalling (1947) laat de ontwikkelingen vanaf het jaar nul tot ca. 1900 zien. Paviljoen 2 (eind 19e eeuw) behandelt het thema vestingartillerie, in alle facetten. In Paviljoen 3 (voormalige keuken en badhuis, eind 19e eeuw) is de expositie totaal vernieuwd. Hij toont de periode tussen 1900 en 1950. Tenslotte komt in Paviljoen 4 (eind 19e eeuw) de periode van 1950 tot heden aan bod, met inbegrip van de vredesmissies. Verder zijn het voormalige hospitaaltje in gebruik, en het daarbij behorende quarantaine gebouwtje, als documentatiecentrum. Maar ook een voormalig wachtgebouw dat dient als opslagruimte.'

Naast Martin Ariaans zijn nog zo'n 100 andere vrijwilligers voor de Historische Collectie Korps Veldartillerie actief. Zij houden

zich bezig met onder andere het verzorgen van baliedienst, het inrichten van de paviljoens, het gebruik en onderhoud van groot rollend materiaal, het documentatiecentrum, het verzorgen van rondleidingen en het onderhoud en herstel van uniformen. Ariaans heeft een artilleriesverleden. Hij begon in 1964 op de Koninklijke Militaire School te Weert, werd twee jaar later onderofficier en heeft tot zijn functioneel leeftijdsontslag nog diverse andere functies vervuld. Hij heeft er gehoorschade aan overgehouden, maar ook een grote kennis van de artillerie, die hij graag deelt met bezoekers. De deskundige gidsen weten hun gehoor van begin tot eind te boeien met pakkende verhalen en anekdotes.

Tijdens de rondleiding (die van tevoren geboekt moet worden) komen vele facetten van de artillerie aan bod, van de werking van de verschillende soorten geschut en munitie tot de grote rol die paarden door de jaren heen bij de artillerie hebben gespeeld. De uitstalling van voorwerpen in de paviljoens is divers en brengt de uitleg tot leven. Vermeldenswaardig is dat het inrichten van de zalen niet zonder slag of stoot is gegaan. Zo moest een deel van het dak van een van de paviljoens verwijderd worden om een AMX-PRA 105 mm (een pantserrupsartillerievoertuig) naar binnen te kunnen takelen. Ook werd een compleet raam met kozijn en al verwijderd om de loop van een M 107 kanon (zie foto) naar binnen te krijgen. Het is duidelijk dat kosten noch moeite gespaard zijn om de Historische Collectie Korps Veldartillerie zo goed mogelijk tot haar recht te laten komen. Geïnteresseerd in een bezoek? De toegangsprijs is bescheiden en de locatie volledig toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

Legerplaats bij Oldebroek, Eperweg 149, 8084 HE 't Harde (Gelderland). [V](https://www.nederlandsartilleriemuseum.nl/)

Meer info op: <https://www.nederlandsartilleriemuseum.nl/>

Regioactiviteiten in de komende maanden:

02 mei	Bezoek Stoommachinemuseum	Haarlem/Alkmaar
02 mei	Wandeling Nijreesbos	Twente
03 mei	Wandeling Broekpolder	Rijnmond
03 mei	Soos in Asten	Het Zuiden
08 mei	Excursie museum Het Valkhof	Arnhem
08 mei	Lezing Cybercrime	Apeldoorn
08 mei	Dinerclub	Apeldoorn
08 mei	Bezoek Hermitage Amsterdam	Apeldoorn
17 mei	Bezoek museum Boerhaave	Leiden
22 mei	Bezoek Pinetum de Belten	Apeldoorn
22 mei	Lezing Bijen	Amsterdam
22 mei	Bezoek Korps Commando's	Het Zuiden
23 mei	Dagtocht Schoonhoven	Den Haag
30 mei	Geologie Hunebedcentrum	Het Noorden
30 mei	Dinerclub	Leiden
06 juni	Rondvaart Vecht	Amsterdam
06 juni	Wandeling Kralingse Plas	Rijnmond
12 juni	Bezoek aardbeientuin Oene	Apeldoorn
12 juni	Rit Posbank / kasteel Rosendaal	Arnhem
14 juni	Wandeling Voorburg	Leiden
03 jul	Dagtocht Leeuwarden	Het Noorden
18 jul	Bezoek Buffalo Farms	Twente

Meer informatie en foto's op de regio-websites!

Amsterdam

- Website** www.voeks.nl/amsterdam
- Secretariaat** Mw. C.J. van der Kust, Eerste Leeghwaterstraat 6C; 1018 NS Amsterdam,; tel. 06-20058562, secretariaat-amsterdam@voeks.nl
- Bankrekening Welzijnswerk** NL51 ABNA 0431 2585 38 t.n.v. Voeks te Wormer Mw. A.G.M. Kester, tel. 06-46120165, welzijnswerk-amsterdam@voeks.nl
- ZKA-consulent** N.G.C. Beek, tel. 0299-655242, zka-amsterdam@voeks.nl
- Activiteiten** Mw. T. Visser, tel. 0299-601940, activiteiten-amsterdam@voeks.nl

Voorzitter

Na twee heftige aanvallen van Koning Winter doorstaan te hebben ziet het er nu naar uit dat we toch echt het voorjaar ingaan. Dat betekent ook dat we druk bezig zijn met de voorbereidingen die horen bij de afsluiting van weer een winterseizoen. Verderop leest u daar meer over in de bijdrage van Trijntje, onze chef activiteiten. Mocht u er toevallig spijt van hebben dat u dit jaar niet meegedaan heeft met onze soos en de ander clubjes, welnu op onze website leest u alles over de mogelijkheden die er zijn om wel actief mee te doen. U bent van harte welkom.

Welzijn

In Purmerend en omgeving wonen veel van onze leden en daarom hebben we maar liefst zes actieve contactpersonen om daar het nodige welzijnswerk te doen. We hebben onlangs de verdeling van de leden over deze contactpersonen herzien met als gevolg dat enkele leden dit jaar met een ander contactpersoon te maken zullen krijgen. Jos van Deursen heeft bijvoorbeeld nu alle leden onder zijn hoede die net buiten Purmerend wonen, te weten: Oosthuizen, Midden- en Zuidoostbeemster en De Rijk. En Hetty

Slagboom heeft het contact met de leden jonger dan 81 jaar in het rayon van Theo Mesman overgenomen. Zij is daarmee dus de zevende contactpersoon in dit gebied. Hetty, veel succes gewenst!

Rondvaart over de Vecht

Op **woensdag 6 juni** organiseren we een all-in rondvaart over de Vecht met een luxe borrelboot. Het is driedubbel genieten met exclusieve borrelhapjes en allerlei drankjes. De salonboot is voorzien van een toilet, verwarming en aangepast voor mindervaliden. Zowel geschikt voor mooi als minder mooi weer. Enjoy the magic.

De vaste opstapplaats is Bergseweg 10, 3633 AK Vreeland. U kunt gratis parkeren op de kade bij de salonboot. De prijzen zijn inclusief twee uur varen over de Vecht en alle drankjes en hapjes.

Vanaf 9 t/m 14 personen: voor Voeksleden € 52,80, voor niet-leden € 66,00. Vanaf 6 t/m 8 personen: voor Voeksleden € 62,40, voor niet-leden € 78,00. Afhankelijk van het aantal personen volstaat eerst een aanmelding bij Trijntje Visser, zie colofon.

Terugblikken

We hebben inmiddels een geweldig informatieve lezing van de heer Spaans (ZKA) achter de rug: een aanrader! De wandelingen in Almere, Amsterdam en regio De Rijk waren wederom een succes.

Een cocktail workshop op 28 maart op Marken en de bowlingbokaal Amsterdam bij regio Rijnmond op 18 april met aansluitend een diner en de sluiting van de soos op 19 april in Landsmeer met een feestelijk buffet zijn bij het verschijnen van dit blad inmiddels hopelijk ook gezellig afgerond.

Arnhem

- Website** www.voeks.nl/arnhem
- Secretariaat** A. van Seters, Schependomlaan 14, 6542 RM Nijmegen, tel. 024-3770765, secretariaat-arnhem@voeks.nl
- Bankrekening** NL81 INGB 0001 0219 12 t.n.v. Voeks regio Arnhem, Arnhem
- Welzijnswerk** J. Startman, tel. 0316-264256, welzijnswerk-arnhem@voeks.nl
- ZKA-consulent** A. van Seters, tel. 024-3770765, zka-arnhem@voeks.nl
- Activiteiten** Mw. T. Müller-Evers, tel.026-3643663, activiteiten-arnhem@voeks.nl

Terugblik Regionale Ledenvergadering

Tijdens deze vergadering op 13 maart jl. traden de voorzitter Ton van Seters, penningmeester Fred Coopman en secretaris Wilma van Seters af na resp. 10, 4 en 13 jaar actief te zijn geweest in het bestuur van de regio Arnhem. Liesbet Petersen, Sytze Huizinga en Ton van Seters werden benoemd resp. als nieuwe voorzitter, penningmeester en secretaris. De aftredende bestuursleden werden door de nieuwe voorzitter Liesbet Petersen en door Piet Hein Deiters namens het DB in het zonnetje gezet. Ook werd afscheid genomen van Jeanne Coopman als webmaster en van Margreet Slager als contactpersoon welzijn. Zij werden bedankt voor resp. 4 jaar webmaster en 12 jaar welzijnswerk met een cadeautje.

Cadeau van Piet Hein Deiters DB voor Wilma en Ton van Seters

Coordinator Jan Startman overhandigt bloemen aan Margreet Slager

Ton van Seters overhandigt 67 jaar oude voorz. hamer aan Liesbet Petersen

Excursie Nijmegen

Op **dinsdag 8 mei** beginnen we deze excursie om 11.00 uur met een bezoek aan museum Het Valkhof, Kelfkensbos 59, 6511 TB Nijmegen. Na de lunch bezoeken we de Sint Nicolaaskapel in het Valkhofpark. De kosten zijn € 8,50 p.p. voor mensen met een museumjaarkaart en € 17,50 p.p. zonder, over te maken op de rekening van de penningmeester (zie colofon). Zie voor meer informatie de website of het vorige Voeksnieuws.

Tourrit Posbank en bezoek Kasteel Rosendaal

Op **dinsdag 12 juni** houden we weer onze jaarlijkse tourrit. We verzamelen om 12.00 uur voor de lunch in Arnhem. Nadere details komen in het volgende Voeksnieuws en vanaf half april op de website.

Bowlen

Er wordt om de twee weken gebowld in Arnhem-Noord aan de Schelmseweg. Nadere inlichtingen bij de heer Miggelbrink, tel.

0481-373174. Speeltijd is van 10.00 uur – 12.00 uur. Speeldata zijn: 8 en 22 mei. In de maanden juni t/m augustus wordt er niet gespeeld.

Apeldoorn

Website www.voeks.nl/apeldoorn
Secretariaat J. Westerduin, tel 0575-469716, secretariaat-apeldoorn@voeks.nl
Bankrekening Welzijnswerk NL08 INGB 0003 6259 30 t.n.v. Voeks te Apeldoorn A.A.G. Helmsing, tel. 0575-843052, welzijnswerk-apeldoorn@voeks.nl
ZKA-consulent Activiteiten J. Hamer, tel. 0341-417178, hamerj@kpnmail.nl
 D.L.A. Brakenhoff (a.i.), tel. 06-12048829, activiteiten-apeldoorn@voeks.nl

Vacatures

Wij zijn verheugd te kunnen melden dat er een nieuwe webmaster is gevonden voor onze regio. Jan Johannes is bereid deze belangrijke rol te vervullen. Jan zal zijn taken opstarten onder begeleiding van Arie Helmsing, regiocoördinator welzijnswerk, die de rol van webmaster het afgelopen jaar met verve heeft waargenomen. Wij danken Arie daarvoor en wensen Jan veel succes.

Ook een andere langdurige vacature is tot onze vreugde vervuld. Tosca Seele is gestart als contactpersoon in rayon Apeldoorn. Wij wensen Tosca veel succes met haar werkzaamheden. Wij zijn nog op zoek naar een contactpersoon voor het rayon Nunspeet/'t Harde (kandidaten hoeven niet in deze gemeenten te wonen) en een commissaris activiteiten. Heeft u (of uw partner) interesse in een van deze functies? Wij horen graag van u.

Lezing cybercrime

Op **dinsdag 8 mei** houdt Herman de Jongste een lezing over 'cybercrime'. De lezing wordt gehouden in de Rank, Torenstraat 15 te Vaassen. Voor meer details zie het vorige nummer van Voeksnieuws. Na afloop bestaat na afloop de mogelijkheid tot dineren met de dinerclub.

Bezoek Pinetum de Belten te Vorden

Op **dinsdag 22 mei** zullen wij een bezoek brengen aan Pinetum de Belten, Wildenborchseweg 15 te Vorden. Op het terrein van het landgoed de Belten is een prachtige collectie coniferen bijeengebracht. Het in 1961 opgestarte Pinetum herbergt ruim 1000 verschillende soorten en cultivars. Voor ons bezoek verzamelen wij om 13.45 uur bij de ingang van het Pinetum. Om 14.00 uur worden we ontvangen met een kopje koffie en om 14.30 uur vervolgen we met een rondleiding van ongeveer een uur. U kunt desgewenst ook zelf door het Pinetum wandelen. Na afloop zijn wij welkom voor een drankje bij onze penningmeester, die in de buurt van het Pinetum woont.

We besluiten de dag, voor degenen die dat wensen en voor eigen rekening, met een diner in hotel Bakker te Vorden. Wanneer u wilt deelnemen, dient u zich uiterlijk 12 mei aan te melden bij de Commissaris Activiteiten (zie colofon).

Vooraankondiging

Dinsdag 12 juni brengen we een bezoek aan aardbeientuin Bronsink te Oene.

Den Haag

Website www.voeks.nl/denhaag
Secretariaat R.A.G. van Ruler, Eikendaal 20, 2245 BL, Wassenaar, tel. 06-44900657, secretariaat-denhaag@voeks.nl
Bankrekening Welzijnswerk NL74 INGB 0003 4916 58 t.n.v. Voeks te Den Haag M. Meiland, tel. 06-52447880, welzijnswerk-denhaag@voeks.nl
ZKA-consulent F.M. van der Veen, tel. 070-3687168, zka-denhaag@voeks.nl
Activiteiten Hennie van Roode, activiteiten-denhaag@voeks.nl

Ben van Leeuwen Lid van Verdienste

Op de RLV van 14 maart 2018 werd de scheidende penningmeester Ben van Leeuwen na 10 jaar gedreven en humorvol penningmeesterschap door het hoofdbestuur verheven tot Lid van Verdienste. Han Kooy verhaalde de verdiensten die Ben had verleend aan regio en landelijk Voeks. Onder donderend applaus van de aanwezige leden en zijn vrouw aanvaardde Ben zijn onderscheiding. Met veel dank van de leden en zijn medebestuurleden was Ben zichtbaar onder de indruk. Een terecht Lid van Verdienste. Nogmaals onze gemeente dank.

Ben van Leeuwen

Dagtocht Schoonhoven

Op **woensdag 23 mei** 2018 organiseren wij een dagtocht naar Schoonhoven. Van 10.45 – 11.30 is de ontvangst in Eethuis De Waag, Dam 9, hartje Schoonhoven. Van 11.30 – 12.30 is een rondleiding door historisch Schoonhoven olv van een gids. Van 12.45 – 14.30 lunch bij Hotel-Restaurant Belvedere, met uitzicht over de Lek. Van 14.45 – 15.45 is een rondleiding door het Zilvermuseum onder leiding van een gids met een bezoek aan de Zilvermederij. Afsluitend een drankje in de Zilverlounge van het museum.

Kosten: met MJK € 32,50; zonder MJK € 40,-. Interesse? Meldt u zich zo spoedig mogelijk aan via de website. Deelname is voor maximaal 20 personen. Aanmelding is derhalve nog geen bevestiging!

Lezing "White man, niet doen"

Op **woensdag 6 juni** 2018 is er een lezing van Annelies Kok, in haar bewoording: Over het ontstaan en de inhoud van het boek 'White man, niet doen' dat recent is verschenen. Hierin verwerkte ik mijn ervaringen als Shell- expatvrouw in de 80-er jaren van de vorige eeuw in Port Harcourt en het leven in Nigeria, van Biafra tot Boko Haram. Aanbevolen voor eenieder, die geïnteresseerd is in cultuurverschillen en hoe daarmee om te gaan. De lezing begint om 14.00, locatie Paviljoen Te Werve, Huys de Wervelaan 110, Rijswijk. Aanmelden via de website

Het Noorden

Website www.voeks.nl/hetnoorden
Secretariaat Bob van Luijk, Klatering 7, 9411XE Beilen, tel. 0593-540647, secretariaat-hetnoorden@voeks.nl
Ledenadministratie Ge van Rossum, Norbruislaan 5, 7761 CG Schoonebeek, tel. 0524-532162 ledenadministratie-hetnoorden@voeks.nl
Bankrekening NL36 RABO 0131 7956 35 t.n.v. Voeks regio Het Noorden te Borger
Welzijnswerk ZKA-consulent Anneke van Os, welzijnswerk-hetnoorden@voeks.nl
Activiteiten Ton Vas, tel. 0592-346208, zka-hetnoorden@voeks.nl
 Lia Reneman, tel. 0593-526908, activiteiten-hetnoorden@voeks.nl

Dagtocht Culturele Hoofdstad Leeuwarden

Dit jaar zal de jaarlijkse dagtocht op **dinsdag 3 juli** gaan naar Leeuwarden, de culturele hoofdstad van Europa. In de ochtend zal in het Fries Museum de uitgebreide Escher expositie worden bezocht, terwijl in de middag met een praam door de Leeuwarder binnenstad zal worden gevaren. Ook aan de inwendige mens wordt gedacht: koffie met gebak, een lichte lunch en een eenvoudig diner ter afsluiting zijn inbegrepen.

Vanuit Drenthe (Hooghalen, bij restaurant "Het Wapen van Schotland") vertrekken we om 9.00 uur met de bus naar Friesland. Dit alles voor de aantrekkelijke prijs van € 56 per persoon.

Let op! Met een Museumjaarkaart, Bankgiroloterij vip-pas of Vereniging Rembrandt kaart krijgt u € 8,- korting (de pas dan wel meenemen!). Wie op eigen gelegenheid naar Leeuwarden gaat krijgt een korting van € 7,- per persoon. Reiskosten en parkeergelden zijn dan wel voor eigen rekening. Als u niet meegaat met het diner, dan krijgt u een korting van € 14,- per persoon.

Door deze flexibiliteit hopen we zo veel mogelijk leden in de gelegenheid te stellen om met de dagtocht mee te gaan. Aanmelden kunt u zich via onze website, per e-mail of telefonisch bij Lia Reneman (zie colofon). Geef dan wel aan of u en uw eventuele partner in het bezit zijn van een museumjaarkaart / bankgiroloterijpas / Rembrandtkaart en of u met eigen vervoer gaat, en of u ook deelneemt aan het afsluitende diner. Het maximumaantal deelnemers is 90, dus wacht niet te lang met aanmelden! De sluitingsdatum is 3 juni.

Geologie in Hunebedcentrum Borger

Op **woensdag 30 mei** organiseren we een excursie naar het Hunebedcentrum in Borger. Maar 'hunebedden' zal niet het hoofdthema zijn. Deze keer gaat het namelijk over die grote stenen zelf, hoe die in barre ijstijden op de Hondsrug zijn beland. De bekende onderzoeker Harrie Huisman zal ter plekke uitleg geven en de geologie illustreren aan de hand van de zwerfstenen in de stentuin van het Hunebedcentrum. Het adres is Hunebedstraat 27, 9531 JV Borger.

Deaanvang is om 10.00 uur. De kosten bedragen € 17 per deelnemer. Hierbij zijn inbegrepen de toegang tot het Hunebedcentrum en een lichte lunch. Bent u in het bezit van een museumjaarkaart, dan krijgt u € 5,- korting (de pas meenemen!). Ook voor deze activiteit geldt de gebruikelijke wijze van aanmelden: via onze website, per e-mail of telefonisch bij Lia Reneman (zie colofon).

Oproep voor Hobby Talk

Tijdens de regionale ledenvergadering hebben we besloten een 'Hobby Talk' te organiseren, waar Voeks-leden met een bijzondere hobby zelf iets laten zien of vertellen over die bijzondere vrijetijdsbesteding. Daarvoor zijn wij op zoek naar Voeksleden die zo enthousiast zijn over hun eigen hobby, dat zij collega-leden daarvan wel deelgenoot willen maken. Hebt u zo'n speciale hobby en wilt u daarover wel wat vertellen, neem dan contact op met Lia Reneman (zie colofon).

Om alvast te noteren

De excursie naar Landwinkel Goense in Marwijksoord staat gepland op **woensdag 12 september**, dus midden in het oogstseizoen. Nadere bijzonderheden volgen nog in een volgend Voeksnieuws, maar het leek ons verstandig de datum alvast door te geven, zodat u die kunt vrijhouden in uw agenda.

Haarlem/Alkmaar

Website www.voeks.nl/haarlemalkmaar
Secretariaat W.J. van Beest, Madelievenlaan 19, 2111 ZJ Aerdenhout, tel. 023-5245855, secretariaat-haarlemalkmaar@voeks.nl
Bankrekening NL63 ABNA 0561 5013 86
 t.n.v. Voeks Haarlem-Alkmaar te Heemstede
Welzijnswerk E.A. Pot, Zuider Buiten Spaarne 42C, 2012 AB Haarlem, tel 023-5256376, welzijnswerk-haarlemalkmaar@voeks.nl
ZKA-consulent M. Visser, tel. 072-5124545, zka-haarlemalkmaar@voeks.nl
Activiteiten P. Versluis, tel. 06-28154190, activiteiten-haarlemalkmaar@voeks.nl

Terug naar de vijftiger jaren

Een peiling onder de leden naar de belangstelling voor een SOLEX-tour heeft voldoende positieve respons opgeleverd om dit als activiteit op het programma te zetten. Op **woensdag 22 augustus** kunt u vanuit Akersloot aan deze tocht deelnemen. Nadere informatie in VN 0708. U kunt de datum alvast noteren.

Lezing oktober 2018

Ook de datum voor de lezing is bekend, **donderdag 25 oktober** zal mevrouw Annelies Kok vertellen over het ontstaan en de inhoud van het boek **'White man, niet doen'** dat recent is verschenen. Hierin verwerkte zij haar ervaringen als Shell-expatvrouw in de 80-er jaren van de vorige eeuw in Port Harcourt en het leven in Nigeria, van Biafra tot Boko Haram.

Welzijnswerk

De vacature van contactpersoon voor het rayon Castricum is gevuld. De heer en mevrouw Van Motman hebben zich aangemeld en zijn per 17 maart begonnen met dit mooie werk. Het regiobestuur is ingenomen met de snelle invulling.

Leiden

Website www.voeks.nl/leiden
Secretariaat L.A. Bijl, 't Lange Rack 9, 2162XX Lisse, tel. 0252-418296, secretariaat-leiden@voeks.nl
Bankrekening NL52 ABNA 0426 3009 47 t.n.v. Voeks te Leiderdorp
Welzijnswerk Mw. L. de Graaf-Wijmsman, tel. 0252-216139, welzijnswerk-leiden@voeks.nl
Activiteiten R. Le Grand, tel. 06-44239515, activiteiten-leiden@voeks.nl

Bezoek Museum Boerhaave

Op **donderdag 17 mei** om 14.00 uur krijgen we een rondleiding door het vernieuwde museum Boerhaave, Lange St. Agnietenstraat 10, 2312 WC, Leiden. Kosten, inclusief een drankje: € 7,50 met museumjaarkaart, zonder die kaart € 17,50, U kunt zich nog aanmelden door het bedrag over te maken op de rekening van de regiopenningmeester (zie colofon) onder vermelding van "Boerhaave". Tevens graag opgave aan de coördinator activiteiten.

Historische stadswandeling Voorburg

Op **donderdag 14 juni** zal een gids ons langs diverse historische plaatsen in Voorburg leiden en daarover het nodige vertellen. De aanvang zal zijn om 14.00 uur, de wandeling duurt ongeveer anderhalf uur. De locatie, waar we zullen beginnen, zal tijdig aan de deelnemers worden doorgegeven. Na afloop is er nog gelegenheid om ergens samen een drankje te gaan drinken of op eigen gelegenheid één van de historische gebouwen te bezoeken.

De kosten voor dit uitstapje bedragen € 10,00, over te maken op de rekening van de regiopenningmeester (zie colofon) onder vermelding van "Voorburg". Ook graag opgave aan de coördinator activiteiten (zie colofon), alsmede eventuele verzoeken voor vervoer.

Dinerclub mei

Het Leidsch Dagblad heeft restaurant "De Knip" vorig jaar uitgeroepen als de beste van de tien lekkerste plekjes in de regio. Het restaurant staat in Voorschoten, landelijk gelegen aan het water van de Vliet. Michelin heeft restaurant "De Knip" wederom voor dit jaar onderscheiden met een Bib Gourmand. Voldoende redenen dus voor de dinerclub om op **woensdag 30 mei** het restaurant te bezoeken. Het adres is Kniplaan 22, 2251 AK Voorschoten. We zien u graag vanaf 18.00 uur en om 18.30 uur gaan we aan tafel. Er wordt een speciaal 3-gangen menu geserveerd, met bijpassende wijnselectie. Met dieetwensen wordt rekening gehouden. De kosten zijn € 42 inclusief 2 glazen wijn (of frisdrank), tafelwater en koffie. Aanmelding gaarne voor 28 mei door overmaking van dit bedrag op rekening van de regiopenningmeester, zie colofon, onder vermelding van "dinerclub mei". Uw gastheer is Jan Janssen, tel 071-5214010.

Rijnmond

Website	www.voeks.nl/rijnmond
Secretariaat	Mw. A.M.P. Stoelinga, tel. 06-29242460. auguste.guus@gmail.com
Bankrekening	NL90 INGB 0000 320149 t.n.v. Voeks regio Rotterdam te Heine Noord
Welzijnswerk	Mw. H.E. Doorneveld-Letterman, tel. 078-6762010, h.e.doorneveld@hotmail.com
ZKA-consulent	Mw. W.A. Vogelaar, tel. 0186-617760, h.vogelaar7@kpnplanet.nl
Activiteiten	Mw. G. Burger-Volker, tel. 078-6733993, gerda.burgervolker@upcmail.nl P. Groen, tel. 06-46717731 pietgroen@yahoo.co.uk

In memoriam

Op 22 maart bereikte ons het droevige bericht dat op 20 maart Sijb Vreugdenhil was overleden. Sijb was ruim dertien jaar contactpersoon welzijnswerk in het rayon Maasland en Maassluis. Namens het bestuur wensen wij zijn echtgenote en kinderen sterkte toe met dit verlies.

Welzijnswerk

Onze coördinator welzijnswerk zoekt nog steeds vrijwilligers voor Maasland. Houdt u niet in en meldt u aan

Felicitatiedienst

Omdat de felicitatiedienst onder welzijnswerk valt, brengen we dit mooie werk toch een keer bij u onder de aandacht. Bij verjaardagen is het gebruikelijk dat Voeksleden vanaf een bepaalde leeftijd gefeliciteerd worden via een verjaardagskaart. In regio Rijnmond is dat vanaf 75 jaar. Aangezien Rijnmond tamelijk groot is, heeft onze contactpersoon welzijnswerk Willy Vogelaar deze taak op zich genomen. Per jaar worden er zo'n 1600 kaarten verstuurd hetgeen veel tijd en inzet vergt. Willy doet dit al vele jaren. Dat het gewaardeerd wordt, blijkt wel uit de telefoontjes en e-mailtjes die het bestuur geregeld van de jarigen krijgt.

Wandelen

Op **donderdag 3 mei** Broekpolder: 10.00 uur verzamelen in de Polderpoort te Vlaardingen voor koffie/thee. Om 10.30 uur begint de wandeling.

Woensdag 6 juni Kralingse Plas: 10.00 uur verzamelen in restaurant de Tuin, Plaszoom 354, 3062 CL Rotterdam.

Unieke dagtocht Taptoe Delft 2018

Op **zaterdag 8 september** biedt regio Rijnmond u in samenwerking met de Stichting Taptoe Delft, vanwege het succes in 2016, een geheel verzorgde middag en avond aan. De heen- en terugreis is met de bus waarvan vertrektijden: 10.20 uur Puttershoek (Alcazar), 10.50 uur Hoogvliet Metrostation (langs de Baan), 11.15 uur Vlaardingen Holy (Shellstation).

Programma: 12.00 – 13.00 uur Defilé Streetparade op de markt-tribunes. 13.15 – 14.15 uur lunch bij Bakker Suikerbuik, Hippolytusbuurt 24, bestaande uit koffie/thee + lunch (keuze uit de lunchkaart) + muzikale zoete verrassing. 14.30 – 17.30 uur vrije besteding voor een wandeling in centrum Delft zoals bijv. museumbezoek, bezoek Hoogheemraadschap Delfland of rondvaart. 17.30 – 20.00 uur Diner in Boterhuis, Markt 15-17a.

Speciaal voor de bezoekers van de Taptoe is er een 3-gangen keuzemenu. Voor meer informatie, zie onze website.

Taptoe: 20.15 – 20.45 uur voorprogramma, 21.00 – 23.15 uur hoofdprogramma stoelen op tribune E. Zie www.taptodelft.nl 23.30 uur terugreis.

Het geheel wordt u aangeboden voor € 66.00 pp voor Voeks (huisgenoot)leden en € 74.00 voor introducés, drankjes zijn voor eigen rekening.

Extra opties: U kunt korting vouchers bestellen, tijdens de vrije uren te besteden bij diverse deelnemende bedrijven, zoals Leonidas, Bakker Suikerbuik en rondvaartbedrijf Rederij Brands. Meer info zie website en/of Nieuwsflits.

Het verdient aanbeveling om zich **snel** op te geven (bij voorkeur per e-mail) bij Piet Groen of Gerda Burger. We hebben als Voeks Rijnmond een reservering gemaakt voor 60 personen.

We vragen u bij opgave een aanbetaling te doen van € 30.00 per persoon. U wordt verzocht het restant bedrag vòòr 15 augustus te voldoen. De kosten kunt u overmaken op rekening van de penningmeester, zie colofon.

Het Sticht

Website	www.voeks.nl/het-sticht
Secretariaat	R.P. Warris, Kappeyne van de Coppelloolaan 107, 3818KV Amersfoort, tel. 06-23299712, secretariaat-hetsticht@voeks.nl
Bankrekening	NL19 INGB 0000 5021 38 t.n.v. Voeks regio Het Sticht te Blaricum
Welzijnswerk	P.J. Meijer, tel. 035-6239279, pjmeijer51@gmail.com
Activiteiten	E.J. Pater, tel. 06-22451195, activiteiten-hetsticht@voeks.nl

Bezoek Hermitage Amsterdam

Dinsdag 8 mei brengen we een bezoek aan de tentoonstelling "Hollandse Meesters uit de Hermitage" in de Hermitage van Amsterdam. Aangezien hiervoor reeds begin april toegang gereserveerd moest worden is de inschrijving hiervoor inmiddels gesloten.

Vooruitblik

Op **dinsdag 12 juni** gaan we een bezoek brengen aan het markante raadhuis van Hilversum, ontworpen door Willem Marinus Dudok.

De KNMI-excursie zal op **woensdag 12 september** in plaats van **dinsdag 11 september** zijn!!!

Verslag regionale ledenvergadering

Op dinsdag 13 maart vond de jaarlijkse regionale ledenvergadering plaats. De opkomst was met 29 aanwezigen redelijk te noemen. Afgevaardigden namens het dagelijks bestuur van de landelijke Voeks waren Willem van den Boom en Albert Don.

De vergadering verliep voorspoedig. Het verslag van de vorige RLV werd zonder commentaar vastgesteld. Na een korte intro door Jac Eekhof leidden Evert Pater en Peter Meijer de aanwezigen

verder door het jaarverslag 2017. Het ledental is, na jaren van afname, net als vorig jaar verder toegenomen. Hierna gaf de penningmeester, André Hartog een gedetailleerde toelichting op de jaarrekening. Hein Naezer bracht verslag uit namens de kascommissie. Hij stelde de vergadering voor de penningmeester decharge te verlenen, waarop vervolgens ook decharge aan het gehele bestuur volgde. De begroting voor 2018 gaf ook al weinig aanleiding tot vragen.

De kascommissie 2018 zal weer bestaan uit Eric Wijnands en Hein Naezer. Drie bestuursleden, te weten Peter Meijer (coördinator welzijnswerk), George Reman (ledenadministratie) en Rem Warris (secretaris) werden voor een nieuwe termijn van drie jaren herkozen.

Willem van den Boom gaf namens DB een overzicht van de veranderingen in "pensioenland" en een impressie van de stand van zaken bij het Shell Pensioenfonds. Albert Don gaf een uiteenzetting over de ontwikkelingen rond het welzijnswerk binnen Voeks. Vervolgens sloot de voorzitter, onder dankzegging aan Willem en Albert de vergadering.

Na de lunch werd de bijeenkomst afgesloten met een presentatie door Peter Meijer over de geschiedenis van vaccinaties.

Lezing Peter Meijer

Twente

Website www.voeks.nl/twente
Secretariaat Mw. G. Vietje-Bakker, van Hoevellstraat 30, 7471 SM Goor, tel. 0547-388820, gerie.vietje@xs4all.nl
Bankrekening NL62 ABNA 0549 0097 44
 t.n.v. Voeks regio Twente te Hengelo
Welzijnswerk Mw. Leussink-Heusinkveld, tel. 0545-291705, jleussink@gmail.com
ZKA-consulent J. Sizoo, tel. 053-4365398, jan@sizoo.nl
Activiteiten H. Freiboth, tel. 0546-492944, freiboth@gmail.com

Wandeling in het Nijreesbos

Op **woensdag 2 mei** gaan we wandelen in het Nijreesbos. Ineke Sijbring zal u om 10.00 uur verwelkomen in restaurant Het Maatveld, Tusveld 31-33, 7627 NX Bornebroek, tel. 074-3841033. Ineke en Babs Ammerlaan begeleiden de wandelaars.

Bezoek Buffalo Farm Twente

U wordt op **woensdag 18 juli** om 14.00 uur bij de Buffalo Farm Twente, Ahuisweg 1, 7591 PL Denekamp ontvangen met een kop koffie/thee met een plakje cake. Hierna volgt tot ongeveer 16.00 uur de rondleiding en proeven van de verschillende soorten Mozzarella: buffelmozzarella, Treccia di Bufala, gerookte mozzarella, Primosale (verse buffelkaas), Ricotta, Caciocavallo en Scamorza.

Bij Buffalo Farm Twente, waar buffels en koeien opgroeien en gemolken worden, wordt deze melk verwerkt in dagverse Mozzarella. In 2009 werd begonnen met 38 drachtige buffels en inmiddels bestaat de kudde buffels uit kalfjes van een paar weken tot buffels van 10 jaar oud. Naast buffels zijn er ook Holstein koeien, voornamelijk roodbont. In 2011 is men begonnen met de eerste buffelmelk te verwerken waarna in 2012 is besloten dagverse buffelmozzarella te maken.

Kaasmaker Gennaro is een Italiaanse vakman en maakt elke dag verse buffelmozzarella. Hij is sinds 2012 werkzaam op het bedrijf en in de loop der jaren is het productenpakket uitgebreid.

Zie www.buffalofarmtwente.nl en <https://binnenstebuiten.kro-ncrv.nl/fragmenten/buffelmozzarella-in-denekamp>

De kosten zijn € 7.- voor Voeksleden en € 8.- voor niet-leden. Als u hieraan wilt deelnemen dient u dit kenbaar te maken vóór 6 juni bij Hans Freiboth, zie colofon. De kosten kunt u overmaken op de rekening van de penningmeester (zie colofon) met vermelding 'Buffalo Farm'.

Het Zuiden

Website www.voeks.nl/hetzuiden
Secretariaat Annie Heeren-Snoys, Hooiweg 20, 4874MG Etten-Leur, tel. 076-5040506/06-41672688, bdheeren@ziggo.nl
Bankrekening NL93 INGB 0003 3074 04 t.n.v. Voeks regio Het Zuiden te Roosendaal (NB)
Welzijnswerk A.H. Don, Hoge Vaartkant 128 4873LL Etten-Leur, tel. 076-5018065, 06-24396021, albertdon@shdon.com
ZKA-consulent Brabant, Limburg & Zeeland: L. van Zon, tel. 0113-270144, leen.zon@planet.nl
Activiteiten Jac Schoonen, Vondellaan 4, 4707 AE Roosendaal, tel. 0165-552193, jacschoonen@home.nl

Sociëteiten

Zevenbergen: iedere eerste woensdag van de maand bij Van Der Hooft te Zevenbergen, van 10.00 – 12.00 uur

Asten: iedere eerste donderdag van de maand in Het Wapen van Asten, van 10.00 – 12.00 uur

Goes: iedere tweede dinsdag van de maand in Hotel Terminus te Goes, van 10.00 – 12.00 uur **VI**

De volgende leden heten wij welkom:

L. Bleeker, Franeker; ex SNR
Mw. E.J.M. Buter-Widdershoven, Frankrijk; ex SICM
Mw. E. Cornelisse, Haarlem; ex SGSI
R. van Dijk, Stellendam; ex SNR
Mw. J.T. Dillon-Kamminga, Beilen; ex NAM
J.P.J. Dumans, Haarlem; ex SITI
B. Heinis, Baarn; ex SGS
P.B.J. van den Heuvel, Rolde; ex NAM
R.W. Hilkuysen, Geervliet; ex SNR

Mw. J. van der Hoest, Vlaardingen
M.J. Jagersma, Zuid Afrika; ex Gabon
C.J.C. van Kemenade, Lierop; ex NAM
Mw. E.M. Kohlen-Coops, Heerlen
Mw. J. Koopmans-de Jong, Aruba
Mw. G. van Kronenburg, Vlaardingen
Mw. Y. Kruyswijk, Gorinchem; ex SN
W.J. Looyestijn, Woerden; ex SGSI
J.A. van Luijk, Twello; ex NAM
R.R. van der Maas, Vlissingen; ex Shell Tankers

G.C. Melles, Spijkenisse; ex SNR
R.J. Mink, Oman; ex Dubai
Mw. S. Nagtzaam-de Klerck, Hoeven
Mw. A.M. Schelvis, Wijk aan Zee; ex SGSI
F. Spijker, Portugal; ex Irak
Mw. A. Stachelhausen-de Leng, Almelo
D.J. Sybenga, Gieten; ex NAM
C.P. Tuinman, Voorschoten; ex NAM
Mw. P.J.H. Veenstra-Moes, Veenoord

Met leedwezen geven wij kennis van het overlijden van onze leden:

Mw. J.C.T.M. Bakker, ex SIPM, 10/03, 85 jr; Den Haag
H.J. Barten, ex Cyprus, 18/02, 89 jr; Australië
Mw. J. van den Berg-Pijper, (SNR), 9/03, 95 jr; Alphen aan den Rijn
E.E. Bettenbroek, ex SNR, 7/03, 82 jr; Hoogvliet Rotterdam
J.R. Boot, ex SIEP, 3/03, 73 jr; Amersfoort
Mw. G.F. van Brakel-Pieterse, 26/02, 100 jr; Haarlem
Mw. C. Brand-Kohn, (SNV), 24/02, 95 jr; Voorburg
Mw. N. Eenhoorn-Bot, 19/03, 97 jr; Ermelo
P.D. Eerhart, ex SITI, 10/03, 75 jr; Voorschoten
F. Geerling, ex Billiton, 6/03, 96 jr; Horn
M.C. Geluk, ex SIEP, 24/02, 60 jr; Leiden
Mw. R.L. Grant, 10/03, 95 jr; Laren
Mw. J.M. van Heerde, ex SN, 9/03, 79 jr; Rotterdam
Mw. C.T. Heiden-Verberne, (SNV), 8/03, 91 jr; Amsterdam
A. Huisman, ex SNR, 6/03, 72 jr; Rotterdam
H.J. Jansen, ex KSEPL, 23/02, 95 jr; Vlaardingen
Mw. C.E.H. van der Kleij-Veerkamp, 26/02, 96 jr; Voorburg

J. Leenheer, ex SNR, 13/03, 87 jr; Nieuw-Balinge
Mw. C.W.B. le Lorrain, (SIPM), 8/03, 94 jr; Capelle aan den IJssel
Mw. C.W. Manger-Moen, (KSLA), 4/03, 92 jr; Heemstede
Mw. A.H. Moormann, ex Brunei, 23/02, 94 jr; Oldenzaal
A. Paardenkooper, ex SNR, 5/03, 89 jr; Maassluis
J.H. van der Ploeg, ex SNR, 27/02, 85 jr; Hoogvliet Rotterdam
Mw. H. Quist-Helleman, (SIPM), 13/03, 98 jr; Den Haag
C. Rodenburg, ex SNV, 19/03, 85 jr; Vlaardingen
H. van Rooijen, ex SNR, 19/03, 91 jr; Vlaardingen
Mw. F.G.A.L. Sanders-Broeksteeg, (Venezuela), 17/03, 89 jr; Arnhem
E.C.M. Schmidt, ex SIEP, 5/03, 77 jr; Den Haag
Mw. E.M. van Seters-Mulders, (SNV), 10/03, 85 jr; Rosmalen
Mw. W.J. Snoey-Kerpel, (SNR), 26/02, 83 jr; Spijkenisse
A. van der Spiegel, ex SIPM, 6/03, 90 jr; Amstelveen
Mw. J.W. Steffens-Möhlmann, (NAM), 7/03, 88 jr; Nieuw Schoonebeek

C. Tavenier, ex KSLA, 27/02, 88 jr; Purmerend
Mw. E.A. Veenis-Visser, (KSLA), 5/03, 91 jr; Gouda
W.V. Veltman, ex SNR, 27/02, 84 jr; Oostvoorne
Mw. I. Vermeer-Orobio de Castro, (Duitsland), 15/02, 96 jr; Frankrijk
Mw. A. Vis-van der Sterre, (Shell Tankers), 11/03, 86 jr; Rotterdam
I. Visser, ex SNR, 24/02, 90 jr; Hoogvliet Rotterdam
Mw. S. de Vries-Scholten, (SNV), 26/02, 90 jr; Amstelveen
Mw. E.J. Vrolijk, ex SIPM, 3/03, 92 jr; Den Haag
J.S. van der Weide, ex Peru, 14/03, 74 jr; Etten-Leur
Mw. A. Welink-Kroon, (NAM), 9/03, 91 jr; Zandpol
J. van Werkhoven, ex SIPM, 11/03, 100 jr; Heiloo
J. van Wijngaarden, ex KSEPL, 6/03, 97 jr; Elburg
Mw. H.A.C.M. van der Zijden-Bijmans, (SIPM), 6/03, 84 jr; Rijswijk
L. Zuurmond, ex SNR, 22/02, 74 jr; Den Haag
A.L. van Zwieten, ex SNR, 17/03, 86 jr; Vlaardingen

Familieberichten:

Mw. G. Tuik-Joustra, 13/03, 98 jr; echtgenote van G. Tuik (NAM), Schoonebeek

BERRY CHALLENGE

RINUS VLUGTER, M.VLUGTER@GMAIL.COM

Eén van de leukste wedstrijdvormen op Berry's Internet Club (BIC) is de Berry Challenge. Dit is een tweekamp in de vorm van een simultaanpartij tegen Berry Westra zelf. Hij neemt het daarbij op tegen iedereen die mee wil doen. Dat zijn al gauw een paar honderd bridgers, allen leden van de club. De wedstrijd bestaat uit 15 spellen en kan elke week gespeeld worden. De telling is heel simpel. Ieder spel kun je winnen, verliezen of gelijkspelen. Je score is een 2, een 0, of een 1. Zoals bij alle wedstrijden in BIC zit zowel hij als jij op de Z-plaats en worden de andere handen door de computer gespeeld. Berry voorziet ieder spel van een beknopt commentaar, dat je na afloop van het spel kunt bekijken. Je leert enorm veel van zijn grote ervaring als wedstrijdbridger. Het is een zware opdracht hem te verslaan. Het is me in al die jaren slechts één keer gelukt.

Ik presenteer dit spel als een afspelprobleem en laat de OW-handen dus in het diagram achterwege. De lezer wordt uitgenodigd zijn speelplan te maken alvorens verder te lezen. West start met ♠A en vervolgt met de ♠H.

Hebt u na het troefftrekken gesneden op ♣H? Dan maakt u weliswaar 11 slagen, maar verliest u toch van Berry. Ook hij eindigde in 5♦ maar maakte 12 slagen. Hij wint dit miniwedstrijdje dan van u met 2-0.

De ♠H zit natuurlijk verkeerd, want W is door zijn sterke bieden gemarkeerd met vrijwel alle ontbrekende honneurs.

Berry heeft dit zich uiteraard gerealiseerd en is op zoek gegaan naar een mogelijke overslag. Mocht ♠H toch onverwacht bij O zitten, dan loopt die niet weg en zit daar aan het einde van het spel ook nog. De snit kan uitgesteld worden. De aanpak moet dus zijn eerst voor een extra kans te gaan en die biedt zich aan in de hartenkleur. De daarin ontbrekende honneurs zitten waarschijnlijk ook in de W-hand. Als daar niet meer dan één kleine kaart bij zit is het mogelijk ze beide te elimineren door twee kleine harten in de hand te troeven en vervolgens de kleur van de top af te spelen, waarop in Z drie klaveren verdwijnen met 12 slagen als resultaat.

Z/NZ	♠ 6
	♥ A V 10 7 2
	♦ V B 10 2
	♣ V B 2
	12
	11
	♠ 4 3
	♥ -
	♦ A H 9 8 6 5 4
	♣ A 10 9 6

Het biedverloop:

W	N	O	Z
			1♦
dbl 1)	1♥	pas	2♦
2♠ 1)	3♣ 2)	pas	5♦
pas	pas	pas	

1) een doublet, gevolgd door een eigen kleur belooft een sterke hand met 17+ punten

2) een cue bod in de kleur van de tegenpartij toont aansluiting in ♦ en 10+ punten

Het goede afspel loopt als volgt. ♠H getroefd in N, ♥2 getroefd in Z, terug naar de tafel met troef, ♥7 getroefd in Z. Als in die slag ♥B valt in W is de overslag vrijwel zeker. Weer terug naar de tafel met troef, gevolgd door ♥A waaronder de H bij W valt. Nu zijn ook ♥V en 10 vrijgekomen. Alle kleine klaveren in Z verdwijnen waardoor de snit op ♣H overbodig wordt. Mocht toch één van de hartenhonneurs blijven zitten, dan is de extra kans verkeken en wordt alsnog overgeschakeld op een zo nodig dubbele klaverensnit. Het benutten van de extra kans brengt het contract dus niet in gevaar. ♠

Beste **puzzelaars**, de oplossing van **KW-28** luidt:

HOR.: 1 Nappa; 5 Oberon; 8 Impala; 12 Saldo; 16 Ral; 18 Are; 20 Maatlat; 22 Adelborst; 23 Oplader; 24 Alp; 26 Kalmerend; 28 Katvanger; 30 Energiek; 32 Nortonput; 36 Ideeënbus; 39 Roskammen; 41 Orangeade; 44 Gleufhoed; 49 Ingooien; 51 Arrestant; 55 Astrologe; 59 Cue; 60 Martini; 61 Rugnummer; 63 Aasgier; 65 Naken; 66 Dynamo; 67 Onwaar; 68 Spoel.

VER.: 1 Namaken; 2 Praal; 3 Pat; 4 Allee; 5 Ontwerp; 6 Egard; 7 Oceaan; 9 Maritiem; 10 Aftakking; 11 Adoptie; 12 Salsa; 13 Ara; 14 Ledig; 15 Oorarts; 17 Observatorium; 25 La; 27 Mot; 29 Non; 33 Oer; 34 Oog; 35 Treiteren; 37 Erf; 38 Ure; 40 Sage; 41 Omarmen; 42 Nee; 43 Ajacied; 46 Eetwaar; 47 Hal; 48 Deegrol; 50 Examen; 52 Rijrok; 53 Spion; 54 Nu; 55 Aorta; 56 Oasis; 57 Okido; 62 Gom.vt

De Voeks balk KW-28 luidt: RUITERLIJK

Uit de goede oplossingen (321) haalde Luuk deze winnaars uit de 'hoge hoed':

- J.R. Guijs - ROTTERDAM
- P.A. Kramer - ILPENDAM
- P. Hoyer - ARNHEM

Zij hebben hun prijs inmiddels ontvangen, van harte gefeliciteerd.

1		2		3		4		5		6		7	8		9		10		11		12		13
												14											
15								16				17					18						
								19				20		21		22	23						
24			25			26									27						28		
										29													
30	31			32				33							34					35			36
								37		38	39												
40			41			42									43		44				45		46
								47				48	49										
50		51		52			53					54			55					56		57	
						58					59	60											
61								62											63				
64													65										

HORIZONTAAL:

1 Soort kachel; 7 Logopedist; 15 Wimpel; 16 Lid worden; 18 Twist; 19 Schrijfplankje; 20 Scheepsvloer; 22 Herkauwer; 24 Hoge priester; 26 Vod; 27 Waardepapier; 29 Middeleeuws wapen; 30 Wilsbeschikking; 34 Onmetelijk; 37 Zwoegen; 40 Uitstekend; 43 Voor het eerst optreden; 47 Akelig; 50 Deel van een bestek; 54 Lidwoord; 55 Deel van de week; 56 Voordelig; 58 Strik; 59 Water in Utrecht; 61 Levendig (muz.); 62 Onverplaatsbaar; 63 Niet helder; 64 Personeelsdeur; 65 Onvruchtbaar maken.

VERTICAAL:

1 Vertrek van een schip; 2 Slingerplant; 3 Woonplaats; 4 Kennis; 5 Naaigerei; 6 Zelfzuchtig mens; 8 Stallen; 9 Toekomstig; 10 Geluid van een kip; 11 Zoutmeer; 12 Ingewijde; 13 Vleesgerecht; 14 Beroep; 17 Water in Friesland; 23 Rivier in Rusland; 25 Zangstem; 28 Paling; 31 Kostbare stof; 32 Bloeiwijze; 33 Herkenningsslied; 35 Europeaan; 36 Loflied; 38 Militair groeten; 40 Verdorven; 41 Een zekere; 42 Betrekking; 44 Kleinigheid; 45 Griekse letter; 46 Vastspijkeren; 48 Lidwoord; 49 Geleedpotige; 51 Bevoorrechte groep; 52 Schuur; 53 Europese Unie; 55 Schuldige; 56 Fragiel; 57 Rivier in Italië; 60 Omroep.

Werkbalk KW 29

Breng de gevonden letters uit het kruiswoord over naar deze balk

65	10	60	2	31	50	39	28	21

Drie letters krijgt u cadeau en staan reeds in Voeks balk KW 29 op de **juiste** plaats

Voeks balk KW 29

Plaats hier de resterende letters in de goede volgorde en u vindt gereedschap om een varken mee op te hijsen

65				50			60	

Het gevonden woord uit deze Voeks balk kunt u inzenden t/m

27 mei 2018

Peter